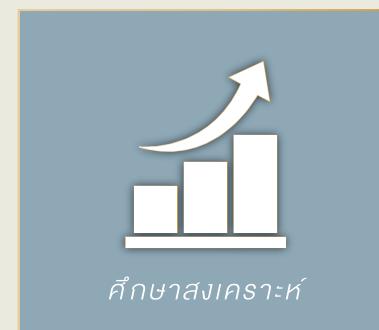
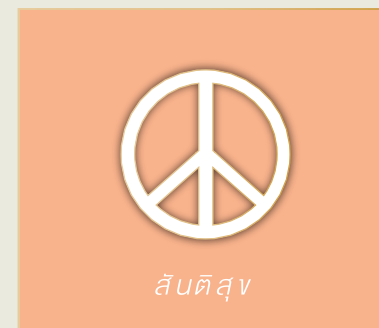
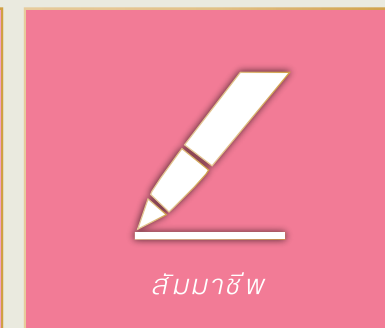

โครงการเสริมสร้างสุขภาพะเชิงพุทธของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) ในสังคมไทย
สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

คู่มือและแบบรายงาน

หน่วยอบรมประชาชน ประจำตำบล (อ.ป.ต.)

พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ.ดร และคณะ

โดย
โครงการเสริมสร้างสุขภาพะเชิงพุทธของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) ในสังคมไทย
สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
สนับสนุนโดย
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

ศิลปะและวัฒนธรรม

สุขภาพและอนามัย

สัมมาชีพ

สันติสุข

ศึกษาสงเคราะห์

กตัญญูทอเทวกีตารธรรม

สาธารณสงเคราะห์

สามัคคีธรรม

คู่มือและแบบรายงาน หน่วยอบรมประชาชน ประจำตำบล (อ.ป.ต.)

พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ.ดร และคณะ

โดย

โครงการเสริมสร้างสุขภาพะเชิงพุทธของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) ในสังคมไทย

สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สนับสนุนโดย

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

คู่มือและแบบรายงานหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.)

ที่ปรึกษา	พระพรหมเสนาบดี	รักษาการเจ้าคณะภาค 7
	พระเทพศาสนานិบาล	รองเจ้าคณะจังหวัดนครปฐม
	พระเทพปวรเมธี รศ.ดร.	รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร
		มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
	พระเทพเวที รศ.ดร.	รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิต
คณะผู้จัดทำ		มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
	พระสุธีรัตนบัณฑิต รศ.ดร.	ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์
		มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
	พระครูปลัดสวพัฒน์นวชิรคุณ	ผู้ช่วยเลขานุการฝ่ายสาธารณสงเคราะห์
		ของมหาเถรสมาคม
	นายดำรงศักดิ์ เกตุแก้ว	นักวิชาการศาสนาชำนาญการ
	นายสายชล ปัญญชิต	
ปีที่พิมพ์	นายภูเบศ วณิชชานนท์	
	นางสาวนัชชา ทากุดเรือ	
	นายพงษ์พัฒน์ ไหมจันทร์ดี	
	พ.ศ. 2562	
	จำนวนที่พิมพ์	พิมพ์ครั้งที่ 4 จำนวน 2,500 เล่ม
ออกแบบปก	นายรัชต์ภาคย์ แสงมีสินสกุล	
จัดพิมพ์โดย : สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย		
อาคารสำนักหอสมุดและเทคโนโลยีสารสนเทศ ชั้น 3		
เลขที่ 79 หมู่ที่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170		
โทรศัพท์ 035-248-093		
พิมพ์ที่ : หจก.นิติธรรมการพิมพ์		
76/251-3 หมู่ที่ 15 ตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี		
โทร. 02 403 4567, 081-3095215		
E-mail: niti2512@hotmail.com		

© ข้อมูลทางบรรณานุกรม

พระสุธีรัตนบัณฑิต รศ.ดร. และคณะ

คู่มือและแบบรายงานหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.). พิมพ์ครั้งที่ 4.

นนทบุรี : นิติธรรมการพิมพ์. 52 หน้า.

1. หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล I. ชื่อเรื่อง.

ISBN : 978-616-300-605-9

คำนำ

การพัฒนาหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) ให้ดำเนินกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับการกิจการปฏิรูปกิจการคณะสงฆ์ ถือเป็นอีกบทบาทหนึ่งที่พระสงฆ์จะต้องส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมเพื่อสร้างบทบาทการมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกันระหว่างองค์กรพระพุทธศาสนา องค์กรภาครัฐ และองค์กรภาคประชาชน ทั้งนี้เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต คุณค่าทางจิตใจและปัญญา ให้คนในชุมชนคำนึงถึงหลักการอยู่ร่วมกันอย่างสามัคคี ส่งเสริมความสงบสุข ตลอดจนประพฤติปฏิบัติตนอย่างสอดคล้องกับความดีงามของสังคม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทางพระพุทธศาสนาที่พยายามส่งเสริมให้บุคคลและสังคมเป็นมิตรต่อผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม อันมีหลักภาวนา 4 เป็นหลักพื้นฐานในการที่จะใช้ส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมได้ เพราะหลักการดังกล่าวให้ความสำคัญกับการพัฒนา

(1) กายภาวนา ที่มุ่งเน้นการพัฒนาตนเองให้พร้อมทั้งสุขภาวะ ปัญญา และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

(2) ศิลภาวนา ที่มุ่งเน้นการพัฒนาพฤติกรรมและการดำเนินชีวิตให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม

(3) จิตภาวนา ที่มุ่งเน้นการพัฒนาจิตใจให้มีความสุจริตในการดำเนินชีวิต

(4) ปัญญาภาวนา ที่มุ่งเน้นการพัฒนาองค์ความรู้บูรณาการกับศีลธรรมและการพัฒนาอย่างยั่งยืน

สำหรับเอกสาร “การพัฒนาหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.)” เกิดขึ้นโดยความร่วมมือของคณะกรรมการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อันมี พระราชปริยัติกวี ศาสตราจารย์ ดร. อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ซึ่งเป็นผู้ให้นโยบายต่อการผลักดันให้สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ คำนึงถึงการส่งเสริมความรู้สนับสนุนการดำเนินกิจการของคณะสงฆ์ ผ่านการสนับสนุนของสำนักสนับสนุนสุขภาวะองค์กร สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) จึงได้เกิดเอกสารที่มีเป้าหมายในการสนับสนุนการดำเนินกิจการคณะสงฆ์ โดยเฉพาะเป็นแนวทางให้กับการพัฒนาหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล(อ.ป.ต.) ให้สามารถสร้างการเรียนรู้และปลูกฝังศรัทธาทางพระพุทธศาสนา ตลอดจนเข้าใจคุณค่าของการสร้างสังคมสันติสุขตามแนวประชารัฐร่วมกันต่อไป

คณะผู้จัดทำ

สารบัญ

คำนำ	ก
สารบัญ	ข
บทที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล	1
1.1 ความเป็นมาของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล	1
1.2 ความสำคัญของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล	2
1.3 การสร้างการมีส่วนร่วมของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล	4
1.4 องค์ประกอบของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล	6
1.5 เครื่องมือการทำงานชุมชนสำหรับหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล	14
1.6 การจัดตั้งหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล	16
บทที่ 2 ตัวอย่างเครือข่ายพระพุทธศาสนากับการสร้างสังคมสุขภาวะ	21
2.1 ศูนย์การเรียนรู้สุขภาวะตามแนวพระพุทธศาสนา จังหวัดลำพูน (วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน) ตำบลต้นธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน	21
2.2 ศูนย์ส่งเสริมสุขภาวะภายใต้หลักภavana 4 สำหรับพระสงฆ์ในจังหวัดพิจิตร (วิทยาลัยสงฆ์พิจิตร) ตำบลบ้านบึง อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร	23
2.3 ศูนย์การเรียนรู้สุขภาวะผู้สูงอายุตามแนวพระพุทธศาสนา (วัดสันติวิเวก) ตำบลตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์	25
2.4 ศูนย์การเรียนรู้สุขภาวะและการพัฒนาสังคม (วัดทองทั่ว) ตำบลคลองนารายณ์ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี	28
2.5 ศูนย์สุขภาวะ การเรียนรู้ และสาธารณสงเคราะห์เพื่อสังคม (วัดนิคมพัฒนาราม) ตำบลนิคมพัฒนาราม อำเภอมะนัง จังหวัดสตูล	30
ระเบียบมหาเถรสมาคมว่าด้วยการตั้งหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล พ.ศ. 2546	33
แบบขอจัดตั้งหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล	39
แบบแต่งตั้งคณะกรรมการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล	42
แบบแต่งตั้งกรรมการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล	43
แบบรายงานกิจกรรมหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล ประจำปี	44

บทที่ 1

ข้อมูลพื้นฐานหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล

1.1 ความเป็นมาของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล

หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลเป็นหน่วยเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ที่จัดตั้งขึ้นตามระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการตั้งหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลซึ่งปรับปรุงแก้ไขในปี พ.ศ. 2546 เริ่มดำเนินการและมีระเบียบมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518 โดยความดำริปรารภริเริ่มของสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ฟื้น ชุตินธรมหาเถร) วัดสามพระยา กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีแนวคิดในการจัดตั้ง คือ วัดในพระพุทธศาสนาสมควรได้รับการพัฒนาให้เป็นแกนนำในการเผยแผ่หลักธรรมและเป็นศูนย์กลางชุมชน สามารถสงเคราะห์เกื้อกูลชุมชนในทุกๆ ด้าน ที่ไม่ขัดต่อหลักพระธรรมวินัยและกฎหมาย ดังนั้น จึงสมควรให้วัดที่มีความพร้อมในตำบลหนึ่งๆ จัดตั้งดำเนินงานหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล เพื่อทำหน้าที่อบรมและปฏิบัติการอันเป็นประโยชน์แก่ประชาชนในตำบลนั้นๆ โดยมีคณะกรรมการหน่วยอบรมดำเนินการในความควบคุมของคณะกรรมการอำนวยการอบรมตามลำดับชั้น โดยมีวัตถุประสงค์หลัก 5 ประการ คือ

1. เพื่อสงเคราะห์และอนุเคราะห์ประชาชนในท้องถิ่น โดยเฉพาะประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลที่หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลตั้งอยู่ ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนได้ช่วยเหลือตนเองได้และพัฒนาตนเองไปในทิศทางที่ถูกต้องตามสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นนั้นๆ
2. เพื่อเป็นศูนย์กลางประสานงานระหว่างวัด บ้าน และหน่วยงานในการที่จะร่วมกันพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าในทุกด้าน เช่น
 - ช่วยกันพัฒนาหมู่บ้านให้มีความเจริญก้าวหน้าตามสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นนั้นๆ ซึ่งจะทำให้ประชาชนไม่ต้องอพยพย้ายถิ่นฐานไปอยู่ที่อื่นหรือไปขายแรงงานที่อื่น
 - ช่วยกันพัฒนาท้องถิ่นให้มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับภูมิปัญญาของตน โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วยกันปลูกจิตสำนึกให้ทุกคนมีศีลธรรม ซึ่งจะเป็นรากฐานในการพัฒนาด้านอื่นๆ อย่างมีประสิทธิภาพ
 - ช่วยกันพัฒนาอาชีพโดยเฉพาะอาชีพที่ถูกต้องตามกฎหมายที่เราเรียกกันว่า สัมมาชีพ ทั้งนี้เพื่อที่จะหารายได้มาพัฒนาครอบครัว หมู่บ้าน และสังคมที่ตนอาศัยอยู่โดยไม่เลือกงานหนักเอาเบาสู้ยึดคติว่า คนขยันย่อมหาทรัพย์ได้

3. เพื่อเป็นศูนย์รวมความคิดของประชาชนทุกหมู่เหล่า กล่าวคือ ใครมีความคิดอะไรที่เป็นประโยชน์สร้างสรรค์ที่จะนำมาพัฒนาหมู่บ้านให้เจริญรุ่งเรืองให้มาแสดงออกที่หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล เข้าทำนองที่ว่า ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ จะนำชาติให้เจริญ

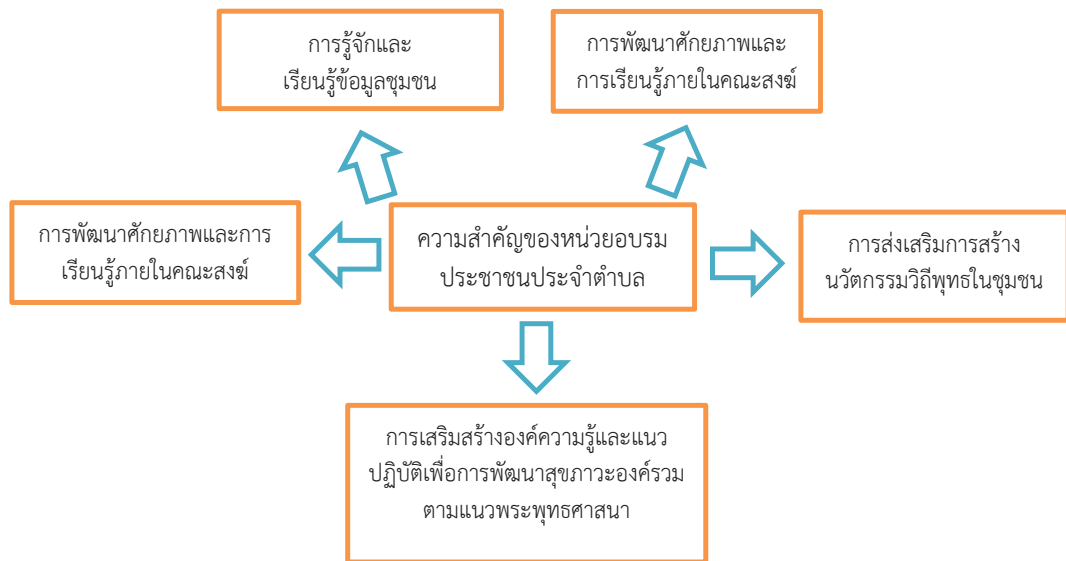
4. เพื่อเป็นศูนย์รวมพลังในการป้องกันหมู่บ้านให้เกิดสันติสุขช่วยกันปกป้องพิทักษ์รักษาชีวิต และทรัพย์สินของทุกคนในหมู่บ้านให้เกิดความปลอดภัยไม่ว่าจะเป็นโจรภัย อัคคีภัย อุทกภัย วาตภัย หรือภัยอื่นๆ ให้ทุกคนนอนตาหลับ เข้าทำนองว่า ถึงคราวมีทุกข์ ช่วยกันแก้ไข ถึงคราวสุขสบายก็ไม่ตกอยู่ในความประมาท

5. เพื่อเป็นศูนย์รวมข้อมูลข่าวสาร โดยเฉพาะข้อมูลข่าวสารของทางราชการจำเป็นจะต้องรับทราบอย่างทันทั่วถึงตรงไปตรงมายุคนี้เป็นยุคข้อมูลข่าวสาร เรื่องราวต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ถ้าหากได้รับข้อมูลข่าวสารที่ไม่ถูกต้อง จะทำให้เราเข้าใจสถานการณ์ของบ้านเมืองไม่ถูกต้องและนำไปสู่การแก้ไขปัญหาไม่ถูกต้อง

การพัฒนาหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) ให้ดำเนินกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับการกิจการปฏิรูปกิจการคณะสงฆ์ ถือเป็นอีกบทบาทหนึ่งที่พระสงฆ์จะต้องส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมเพื่อสร้างบทบาทการมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกันระหว่างองค์กรทางพระพุทธศาสนา องค์กรภาครัฐและองค์กรภาคประชาชน ทั้งนี้เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตคุณค่าทางจิตใจและปัญญา ให้คนในชุมชนคำนึงหลักการอยู่ร่วมกันอย่างสามัคคี ส่งเสริมความสงบสุข ตลอดจนมีส่วนต่อการส่งเสริมการพัฒนาสุขภาวะให้กับทั้งพระสงฆ์และคนในชุมชน การพัฒนาหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลให้สามารถดำเนินกิจกรรม ได้ตามเป้าหมายและยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการคณะสงฆ์ จะเป็นการปลูกฝังศรัทธาพระพุทธศาสนาและการดำรงตนอย่างมีศีลธรรมและจริยธรรมให้เกิดตั้งแต่เยาวชน รวมทั้งเริ่มต้นจากท้องถิ่นต่างๆ ทั่วประเทศ

1.2 ความสำคัญของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล

หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลที่ดำเนินงานโดยความร่วมมือของคณะสงฆ์ภายในพื้นที่ ถือเป็นโครงสร้างองค์กรที่มีความสำคัญต่อการพัฒนากิจการคณะสงฆ์ไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน เพราะการที่ภารกิจของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลครอบคลุมกิจกรรมพื้นฐานที่จะช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตในกับคนในชุมชนได้ ดังนั้นหากคณะสงฆ์สามารถพัฒนาแนวทาง เป้าหมายและรูปแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของสังคมปัจจุบัน ตลอดจนเข้าใจสถานการณ์พื้นฐานของชุมชน จะช่วยให้การดำเนินกิจกรรมของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลสามารถสร้างคุณค่าให้กับสังคมได้อย่างยั่งยืนยิ่งขึ้น ทั้งนี้เมื่อพิจารณาถึงความสำคัญของการพัฒนาหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล จะเห็นได้ถึงคุณค่าที่สำคัญของการพัฒนาหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลดังนี้

แผนภาพที่ 1: ความสำคัญของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล

ประการที่หนึ่ง การรู้จักและเรียนรู้ข้อมูลชุมชน กล่าวคือการดำเนินกิจกรรมของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล ถือเป็นกิจกรรมที่คณะสงฆ์จะได้เรียนรู้การใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลชุมชน เพื่อทำความเข้าใจสถานการณ์ปัญหา กระบวนการจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน ตลอดจนการเรียนรู้เครื่องมือการทำงานเพื่อพัฒนาชุมชนรูปแบบต่างๆ ซึ่งจะสามารถไปประยุกต์ใช้กับการเผยแผ่กิจการคณะสงฆ์ได้ต่อไปในอนาคต

ประการที่สอง การพัฒนาศักยภาพและการเรียนรู้ภายในคณะสงฆ์ กล่าวคือการได้ปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล จะช่วยให้พระสงฆ์ที่เข้าไปร่วมทำงาน ได้รับโอกาสเรียนรู้กระบวนการทำงานพัฒนาตามพันธกิจ อาทิ สุขภาพอนามัย สาธารณสงเคราะห์ ศีลธรรม เป็นต้น ซึ่งจะสร้างให้เกิดการค้นคว้า การสัมมนาความคิดเห็นร่วมกับองค์กรภาคีเครือข่าย รวมทั้งการเรียนรู้จากประสบการณ์การทำงาน ถือเป็นกระบวนการที่มีคุณค่าและช่วยพัฒนาพัฒนาศักยภาพและการเรียนรู้ให้เกิดขึ้น

ประการที่สาม การทำงานอย่างมีส่วนร่วมกับหน่วยงานเครือข่าย กล่าวคือการที่หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลสามารถระดมการมีส่วนร่วมจากภาคีเครือข่ายได้ จะช่วยให้การตัดสินใจกำหนดกิจกรรม เป้าหมายการดำเนินงาน ตลอดจนการพัฒนากระบวนการทำงานได้แนวทางการตัดสินใจที่มีคุณภาพเพราะมาจากหลากหลายความคิดเห็น ผ่านการเรียนรู้และสังเคราะห์ร่วมกันจนเกิดเป็นฉันทามติในการทำงานเพื่อชุมชน นอกจากนี้ยังสามารถช่วยลดความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนิน

กิจกรรมได้ เนื่องจากได้เปิดโอกาสให้เกิดการเสนอข้อคิดเห็นและแนวทางการพัฒนากิจกรรมให้กับหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลจากการมีส่วนร่วมที่ผ่านมา

ประการที่สี่ การส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมวิถีพุทธในชุมชน กล่าวคือการพัฒนาหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล ที่สามารถส่งเสริมคณะสงฆ์หรือสถาบันการศึกษาได้เข้ามาเรียนรู้ สังเคราะห์ ตลอดจนถอดบทเรียน เพื่อเป็นเครื่องมือสนับสนุนกลไกการยกระดับสุขภาวะองค์กรรวมในอนาคต อาจนำไปสู่การคิดค้นนวัตกรรมวิถีพุทธหรือนวัตกรรมทางสังคม เช่น ธรรมนูญสุขภาวะชุมชนตามแนวพระพุทธศาสนา เป็นต้น ซึ่งจะส่งเสริมให้ชุมชนมีการพัฒนาจากการเรียนรู้ภายในชุมชนเอง

ประการที่ห้า การเสริมสร้างองค์ความรู้และแนวปฏิบัติเพื่อการพัฒนาสุขภาวะองค์กรรวมตามแนวพระพุทธศาสนา กล่าวคือหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลถือเป็นกลไกที่บูรณาการโครงสร้างการทำงานของคณะสงฆ์ในระดับพื้นที่ ซึ่งถือว่าใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด ดังนั้นหากหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลสามารถประยุกต์กิจกรรมของคณะสงฆ์ไปสู่สังคม โดยเน้นให้เห็นถึงคุณค่าที่แท้จริงของพระพุทธศาสนา คือการพัฒนาศีล สมาธิและปัญญาให้เกิดกับชุมชนได้ จะมีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาสุขภาวะองค์กรรวมตามแนวพระพุทธศาสนาให้เกิดขึ้นอย่างยั่งยืนได้

1.3 การสร้างการมีส่วนร่วมของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล

หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลของคณะสงฆ์มีความสำคัญต่อการแสดงให้องค์กรภาครัฐ ภาคประชาสังคม ตลอดจนประชาชนในพื้นที่ เห็นถึงบทบาทสำคัญของคณะสงฆ์ต่อการสนับสนุนการพัฒนาสังคมอย่างเป็นระบบ ดังนั้นการพัฒนาหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลให้ขับเคลื่อนกิจกรรมอย่างมีส่วนร่วม จะมีประโยชน์ที่สำคัญหลายประการ อาทิ

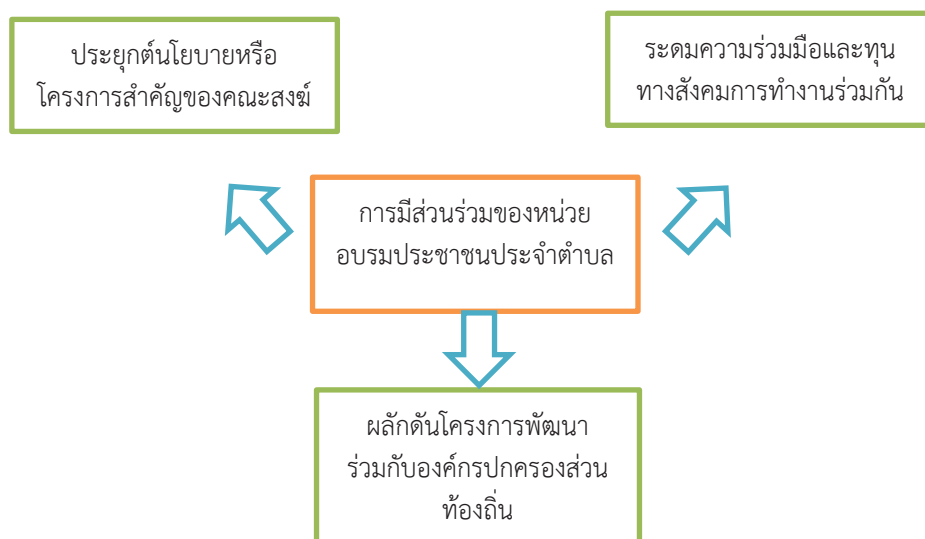
(1) สามารถประยุกต์นโยบายหรือโครงการสำคัญของคณะสงฆ์ อาทิ โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 โครงการธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ โครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขด้วยหลัก 5ส เข้าสู่พันธกิจสำคัญของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล โดยคำนึงถึงการระดมความคิดเห็น การสร้างการมีส่วนร่วมต่อการพัฒนากิจกรรม รวมทั้งเปิดพื้นที่ให้กับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมในพื้นที่ได้เข้าร่วมทำงานร่วมกัน ถือว่า จะช่วยให้เกิดการแบ่งปันฐานข้อมูล กลไกสนับสนุนการทำงาน ตลอดจนพัฒนานโยบายอย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคต

(2) สามารถระดมความร่วมมือและทุนทางสังคมการทำงานร่วมกัน กล่าวคือการสร้างการมีส่วนร่วมจะช่วยส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมทั้งจากภายในองค์กรคณะสงฆ์ และการดึงดูดให้องค์กรภายนอกเห็นถึงบทบาทของแต่ละฝ่ายในการสนับสนุนงานร่วมกัน นอกจากนี้การที่คณะสงฆ์มีทุนทางสังคมในพื้นที่คือศรัทธาและฐานทรัพยากรการทำงานจากอดีต จะช่วยส่งเสริมให้การระดมความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ มีความคล่องตัวและเกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการระดมความร่วมมือจะช่วยให้แต่ละองค์กรสามารถใช้ศักยภาพความเชี่ยวชาญ

ที่ตนเองมี สร้างสรรค์กิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคมได้ดีขึ้น

(3) สามารถผลักดันโครงการพัฒนาร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กล่าวคือการประสานความร่วมมือให้โครงการของคณะสงฆ์ได้ดำเนินกิจกรรมควบคู่ไปกับการพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งจะช่วยให้เกิดการบูรณาการกิจกรรมร่วมกัน สามารถลดทรัพยากรทั้งมิติดงบประมาณ กำลังคนและระยะเวลาดำเนินการให้น้อยลง เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางิจกรรมที่มีคุณค่าในอนาคต อีกทั้งหากนโยบาย โครงการหรือกิจกรรม ที่คณะสงฆ์สามารถแสดงบทบาทให้สอดคล้องกับพันธกิจร่วมกันในการพัฒนาท้องถิ่นในอนาคต จะเป็นโอกาสให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถเข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนกิจกรรมต่อไปได้อย่างยั่งยืน

กล่าวโดยสรุป กลไกการทำงานของคณะสงฆ์ในการพัฒนาหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล จึงต้องดำเนินการแบบสามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา กล่าวคือ พัฒนารูปแบบทั้งคณะสงฆ์ องค์กรภาครัฐ/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/องค์กรการศึกษาในท้องถิ่น และภาคประชาสังคม เพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วมตั้งแต่ฐานคิดของการพัฒนางิจกรรม ไปจนถึงการสรุปและถอดบทเรียนกระบวนการทำงาน เพื่อกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล รวมทั้งการพัฒนางิจกรรมส่งเสริมสุขภาวะองค์กรรวมของท้องถิ่นร่วมกันต่อไป

แผนภาพที่ 2: การมีส่วนร่วมของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล

1.4 องค์ประกอบของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล

การขับเคลื่อนกระบวนการดำเนินงานให้เกิดกิจกรรม ที่สามารถส่งเสริมให้หน่วยงานต่างๆ โดยเฉพาะสถาบันการศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เข้ามาร่วมมีบทบาทกับวัดในการบูรณาการกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ความประพฤติ ตลอดจนการสืบทอดประเพณีและวัฒนธรรมไทยให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันในชุมชน โดยมีเป้าหมายสำคัญเพื่อยกระดับคุณภาพจิตใจ ปัญญาโดยสามารถสอดแทรกองค์ความรู้ทางพระพุทธศาสนาเป็นพื้นฐานของการส่งเสริมกระบวนการพัฒนา กิจกรรมในรูปแบบที่หลากหลายและเหมาะสมกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรม ตัวอย่างเช่น

△ การรักษาศีล 5	△ การจัดเข้าค่ายอบรมเยาวชน
△ การทำบุญตักบาตร	△ การจัดบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน
△ ฟังธรรม นั่งสมาธิ ทุกวันพระ	△ จัดอบรมเยาวชนภาคฤดูร้อน
△ การเทศน์มหาชาติ	△ การจัดอบรมศีลธรรม
△ การอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่น เช่น การแห่เทียนพรรษา วันสงกรานต์ วันขึ้นปีใหม่ วันลอยกระทง ประเพณีแข่งเรือ ฯลฯ	

การพัฒนาให้หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล สามารถร่วมมือกับหน่วยงานด้านสาธารณสุขและการบริการสุขภาพ ทั้งในภาครัฐและภาคประชาสังคมเพื่อให้เกิดการเผยแพร่องค์ความรู้ กระบวนการและกิจกรรมที่สร้างภูมิคุ้มกันทางสุขภาวะ ตลอดจนเปิดสถานที่วัดให้เป็นบริเวณส่งเสริมกิจกรรมทางกายและการบริโภคอย่างถูกต้องตามโภชนาการ นอกจากนี้ยังสามารถใช้แนวคิดที่สืบเนื่องจากการพัฒนาธรรมนุญสุขภาวะพระสงฆ์และธรรมนุญสุขภาวะชุมชนให้เกิดการประโยชน์และนำไปสู่การเป็นสถานที่ต้นแบบในการดำเนินกิจกรรมได้ด้วย เป้าหมายสำคัญคือเพื่อสร้างให้เกิดการดูแลสุขภาพองค์รวมของคนในชุมชน ทั้งพระสงฆ์และฆราวาสให้ดีและปราศจากโรคภัย โดยมีวัดและพระสงฆ์เป็นภาคีในการดำเนินงานการพัฒนาสุขภาพอนามัยร่วมด้วย ตัวอย่างเช่น

△ การจัดตั้งตู้ยาประจำวัด	△ การจัดกิจกรรมบริจาคโลหิตเพื่อสภากาชาด
△ การเชิญนายแพทย์มาตรวจรักษา	△ การอบรมเน้นให้รู้จักโทษของบุหรี่ สุรา
△ การอบรมเน้นให้รู้จักโทษของบุหรี่	△ การจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ
△ การจัดสวนสมุนไพรในวัด	△ การจัดสถานที่ออกกำลังกายเพื่อชุมชน
△ การจัดตั้งชมรมออกกำลังกาย	△ การสงเคราะห์ผู้ป่วยยากจน
△ การพัฒนาให้ลานวัดกลายเป็นลานกีฬา	△ การจัดหอกระจายข่าวเผยแพร่ข่าวสารด้านสุขอนามัย

การพัฒนาให้หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล มีส่วนต่อการยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนตามแนวพระพุทธศาสนา โดยคำนึงถึงการส่งเสริมอาชีพและการสร้างรายได้ให้กับชุมชนท้องถิ่น บนพื้นฐานของการประกอบกิจกรรมการทำงานอย่างสุจริต ไม่เอารัดเอาเปรียบสังคมและชุมชน รวมทั้งปลูกฝังค่านิยมและความประพฤติที่สร้างให้เยาวชนเชื่อมั่นในความซื่อสัตย์สุจริต ตลอดจนสร้างความเข้าใจต่อกระบวนการและคุณค่าของหลักการเศรษฐกิจพอเพียงที่มีเป้าหมายอย่างสูงสุด คือการพัฒนาตนเอง เศรษฐกิจและสังคมให้มีความยั่งยืน ตัวอย่างเช่น การจัดอบรมวิชาชีพที่ชาวบ้านสนใจและประกอบอาชีพได้ ตัวอย่างเช่น

- △ การตั้งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์
- △ การนำศาสตร์พระราชาไปส่งเสริมอาชีพ
- △ การเชิญวิทยากรมาช่วยฝึกอบรมในการประกอบวิชาชีพต่างๆ
- △ การส่งเสริมและพัฒนากลุ่มงานที่มีอยู่ในชุมชนให้มั่นคงขึ้น
- △ การจัดอบรมวิชาชีพที่ชาวบ้านสนใจและประกอบอาชีพได้ เช่น การนวดแผนไทย การทำขนม การเพาะเห็ด ฯลฯ
- △ การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อลดการว่างงานของคนในชุมชน

การพัฒนาให้ชุมชนสามารถอยู่อาศัยร่วมกันได้อย่างสงบสุข มีความปลอดภัยและเข้าใจความแตกต่างหลากหลายทางความคิด โดยหน้าที่ของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลคือช่วยส่งเสริมให้เกิดการเผยแพร่องค์ความรู้และหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่สอดคล้องกับการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข เข้าใจความแตกต่างและหลากหลายของบริบททางสังคมและวัฒนธรรม โดยมีเป้าหมายเพื่อให้เห็นคุณค่าของการไม่เบียดเบียนผู้อื่นบนหลักการของการรักษาศีล 5 ทั้งนี้พระสงฆ์และวัดสามารถใช้สถานที่และโอกาสของการที่วัดเป็นพื้นที่ศูนย์กลางชุมชน พัฒนาจิตใจและประสานหน่วยงานภาครัฐ ตลอดจนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เข้ามาแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และพบปะประชาชน เพื่อร่วมวางแผนทางการสร้างสันติสุขร่วมกันได้ ตัวอย่างเช่น

- △ การจัดตั้งตุ๋ยาม บ้อมยาม △ การจัดตั้งอาสาสมัครดูแลหมู่บ้านในยามวิกาล
△ การจัดฝึกอบรมปฏิบัติธรรม นั่งสมาธิ △ การจัดอบรมประชาชนให้มีความรักสามัคคี
△ การเชิญเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่างๆ มาบรรยายให้ความรู้ในเรื่องยาเสพติดให้แก่พระภิกษุสงฆ์และสามเณร เยาวชนและประชาชนทั่วไป

การสร้างให้หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล สามารถสนับสนุนภารกิจของฝ่ายการศึกษาสงเคราะห์ของมหาเถรสมาคม โดยการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูลที่ช่วยให้พุทธศาสนิกชนมีโอกาสดูเข้ามาเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในวัดที่จัดการศึกษาสงเคราะห์ รวมทั้งสนับสนุนกิจกรรมให้เกิดการเผยแผ่หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาแก่เยาวชน โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างเกิดศาสนทายาทที่เห็นคุณค่าของหลักธรรมและแก่นแท้ของพระพุทธศาสนา เพื่อช่วยส่งเสริมศรัทธาและทะนุบำรุงพระพุทธศาสนาต่อไป ตัวอย่างเช่น

- △ การจัดกิจกรรมหาทุนการศึกษาให้แก่นักเรียน
- △ การมอบทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่เรียนดีแต่ยากจน
- △ การจัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอน △ การจัดหาอุปกรณ์ทางการกีฬา
- △ การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในวัด △ การใช้สถานที่ของวัดจัดทำห้องสมุดประชาชน
- △ การดูแลการศึกษาของเด็กที่ด้อยโอกาส เช่น จัดตั้งศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จัดตั้งศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จัดตั้งโรงเรียนการกุศลของวัด ฯลฯ
- △ การส่งพระภิกษุไปสอนศีลธรรมในสถานศึกษา การจัดสอนธรรมศึกษา ทั้งเด็กและประชาชนในหมู่บ้าน
- △ การจัดอุทยานการศึกษาภายในวัด

สาธารณสงเคราะห์

การผลักดันบทบาทให้เกิดกิจกรรมการช่วยเหลือเกื้อกูลสังคม โดยมีองค์กรทางพระพุทธศาสนาเป็นศูนย์กลางของการส่งเสริมบทบาทความร่วมมือเพื่อการสังคมสงเคราะห์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเวลาของการเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติ การดำเนินกิจกรรมสาธารณสงเคราะห์จะสามารถช่วยส่งเสริมบทบาทการช่วยเหลือสังคมและบรรเทาทุกข์ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐได้ เป้าหมายสำคัญของการดำเนินกิจกรรมสาธารณสงเคราะห์คือการพัฒนาบทบาทและความร่วมมือให้องค์กรทางพระพุทธศาสนาและพระสงฆ์ เป็นส่วนหนึ่งของการดูแลสังคม รวมทั้งสามารถให้ความร่วมมือต่อภาครัฐในการร่วมจัดการภัยพิบัติและสงเคราะห์สังคมในสถานการณ์ต่างๆ ได้ด้วย ตัวอย่างเช่น

- △ การอนุรักษ์สิ่งที่เป็นสาธารณประโยชน์ △ การนำประชาชนพัฒนาหมู่บ้านตำบล
- △ การสงเคราะห์ประชาชนจากภัยพิบัติ และออกเยี่ยมดูแลตามบ้านประชาชน
- △ การสร้างศาลาที่พัก สร้างสะพาน ขุดบ่อน้ำ ทำถนน
- △ การจัดตั้งกองทุนสงเคราะห์ △ การจัดหาน้ำประปาหมู่บ้าน
- △ การปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติ △ การส่งเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของทางราชการ
- △ การบูรณปฏิสังขรณ์ปูชนียสถานและโบราณสถานให้เป็นแหล่งการเรียนรู้
- △ การให้หน่วยงานราชการใช้สถานที่วัดและวัดสตูปุกรณ์
- △ การสร้างบรรยากาศภายในวัดให้สะอาด สวยงาม และร่มรื่น
- △ การบูรณปฏิสังขรณ์ปูชนียสถานและโบราณสถานให้เป็นแหล่งการเรียนรู้

การผลักดันให้หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล ส่งเสริมให้เกิดแนวคิดความกตัญญูรู้คุณ ให้เกิดขึ้นในชุมชน โดยเฉพาะการสร้างให้เยาวชนนึกถึงผู้สูงอายุและปวงชนนียบุคคลของครอบครัว โดย องค์การทางพระพุทธศาสนาหรือพระสงฆ์สามารถร่วมมือกับภาคีเครือข่าย ในการใช้พื้นที่ของวัดในการ จัดพื้นที่ดูแลผู้สูงอายุและการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอยู่ร่วมกันภายในครอบครัวด้วย เป้าหมายสำคัญ คือเพื่อสร้างให้เกิดชุดความคิดที่คำนึงถึงคุณค่าของการทดแทนบุญคุณ ทั้งในระดับชุมชน ครอบครัว และต่อผู้มีพระคุณ เพื่อให้เกิดการดูแลและช่วยเหลือกันอย่างแท้จริงมากขึ้น ตัวอย่างเช่น

- △ การจัดกิจกรรมวันผู้สูงอายุ
- △ การจัดงานวันเฉลิมพระชนมพรรษา
- △ การอบรมให้ประชาชนรู้จักกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ
- △ การสั่งสอนให้รู้จักหน้าที่ของบุตรต่อบิดามารดา
- △ การจัดงานสงกรานต์ สรงน้ำพระ รดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ

การผลักดันให้หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล ส่งเสริมการสร้างให้เกิดแนวความคิดการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข คำนึงถึงบทบาทและหน้าที่ของตนเองว่าควรจะดำเนินชีวิตเพื่อให้สังคมได้รับประโยชน์อย่างสูงสุด ตลอดจนการพัฒนาให้องค์กรทางพระพุทธศาสนาสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ ที่สอดคล้องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาให้ประชาชนได้เข้าร่วมทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีเป้าหมายสูงสุดคือสร้างความสามัคคีปรองดอง เพื่อไว้เนื้อเชื่อใจและเข้าใจความแตกต่างทางความคิด ตลอดจนพร้อมรับฟังและไกล่เกลี่ยปัญหาอย่างสันติ ตัวอย่างเช่น

- △ การจัดการแข่งขันกีฬาระหว่างตำบล △ การจัดกิจกรรมสัมพันธ์ระหว่างหมู่บ้าน
- △ การจัดให้มีการเดินวิ่งเฉลิมพระเกียรติ △ การจัดประเพณีวันสงกรานต์
- △ การจัดงานประเพณีประจำปี
- △ การจัดอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามัคคีให้กับประชาชน
- △ การเยี่ยมเยียนประชาชน ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยในโรงพยาบาล
- △ การร่วมพัฒนาหมู่บ้านในวันสำคัญต่างๆ เช่น วันเฉลิมพระชนมพรรษา
- △ การจัดให้ประชาชนในหมู่บ้านมาร่วมกิจกรรมในเทศกาลต่างๆ ทั้งในวันสำคัญทางศาสนาและวันสำคัญต่างๆ

1.5 เครื่องมือการทำงานชุมชนสำหรับหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล

สำหรับการพัฒนากระบวนการหรือองค์ความรู้ โดยการประยุกต์หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา สู่การยกระดับสุขภาพจิต ภาย ปัญญาและสังคมให้เกิดขึ้นภายในชุมชน หรือขยายต่อไปเป็นต้นแบบออกสู่สังคมภายนอก โดยอาศัยองค์กรทางพระพุทธศาสนาเป็นแกนนำ และมีความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายภาคส่วนต่างๆ สามารถช่วยยกระดับการพัฒนากิจการช่วยเหลือสังคม อาทิ การดูแลผู้สูงอายุ การดูแลประชาชนในช่วงประสบปัญหาภัยพิบัติ การพัฒนาและดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการดูแลสุขภาพะ เป็นต้น โดยเครื่องมือที่สำคัญสำหรับการดำเนินกิจกรรม มีดังต่อไปนี้

1) ข้อมูลพื้นฐานชุมชน

เป็นเครื่องมือที่สร้างความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับชุมชน เพื่อเป็นแนวทางการศึกษา ทำความเข้าใจและตัดสินใจทำกิจกรรมพัฒนาชุมชนให้ตรงตามความต้องการของพื้นที่ให้มากที่สุด ทั้งนี้ข้อมูลควรประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับประชากร ศาสนาและความเชื่อ ระบบโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสาธารณูปการ ซึ่งสามารถสืบค้นข้อมูลได้ทั้งในลักษณะการสำรวจด้วยตนเอง การใช้ฐานข้อมูลของราชการ และการเปรียบเทียบข้อมูลจากการศึกษาที่เคยมีมาก่อน

2) ประวัติศาสตร์ชุมชน

เป็นเครื่องมือที่สร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับภูมิหลังของชุมชน เพื่อการทราบถึงที่มาที่ไปของปรากฏการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชุมชน และเพื่อการถอดคิส่วนตัวในการตัดสินใจหรือการตัดสินใจของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ยังสามารถช่วยให้กำหนดโครงการหรือกิจกรรมพัฒนาชุมชนได้สอดคล้องกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนอีกด้วย

3) ระบบศาสนาและความเชื่อชุมชน

เป็นเครื่องมือที่สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความเชื่อทางศาสนา การให้ความสำคัญกับพิธีกรรม วิถีปฏิบัติตามแนวคิดร่วมของชุมชน ตลอดจนได้เรียนรู้ขนบธรรมเนียมและประเพณีของชุมชน จะมีประโยชน์ช่วยให้เกิดความเข้าใจมิติทางวัฒนธรรมท้องถิ่น และสามารถกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมสาธารณสงเคราะห์ได้อย่างสอดคล้องกับบริบทศาสนาและความเชื่อของคนในชุมชน

4) ระบบสุขภาพชุมชน

เป็นเครื่องมือที่แสดงให้เห็นระบบการแพทย์ที่มีความหลากหลายในชุมชน และสามารถเลือกระบบการแพทย์ที่มีความหลากหลายนำมาประยุกต์ใช้ในงานด้านการสาธารณสุข รวมทั้งยังเป็นข้อมูลพื้นฐานในการทำความเข้าใจและวางแผนการสร้างสุขภาวะองค์รวมให้เกิดขึ้นในชุมชนในอนาคต

5) องค์กรชุมชน

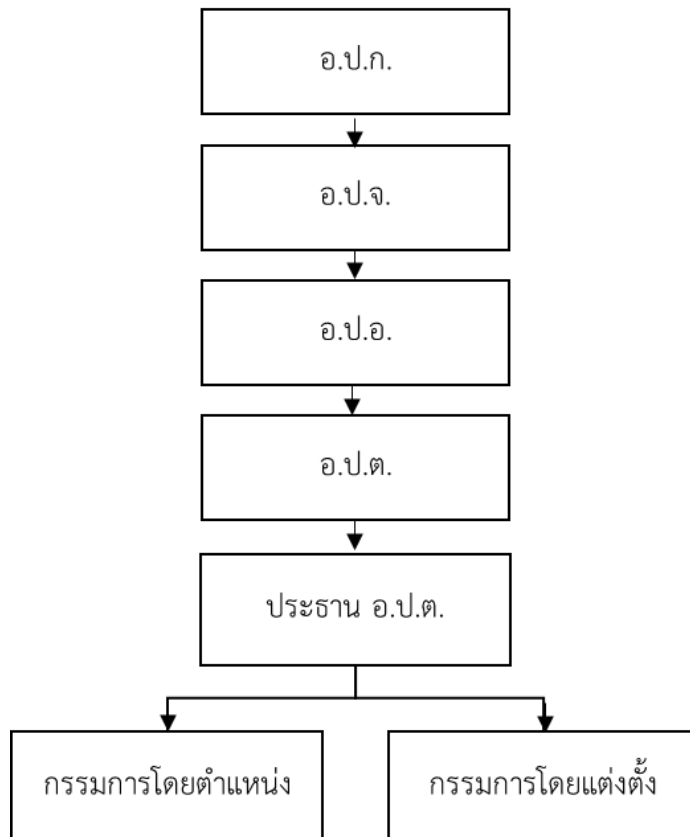
เป็นเครื่องมือที่แสดงให้เห็นถึงระบบความสัมพันธ์ของคนในชุมชน และรูปแบบของการรวมกลุ่มเป็นองค์กรชุมชน ทั้งองค์กรอย่างเป็นทางการด้านการปกครอง องค์กรภาคประชาสังคม ตลอดจนองค์กรด้านการพัฒนาภายในชุมชน เพื่อทำความเข้าใจและกำหนดทิศทางการดำเนินงานให้สอดคล้องกับกิจกรรม ความโดดเด่นของชุมชน ตลอดจนลดปัญหาความทับซ้อนของการดำเนินงานภายในชุมชนได้

6) เครือข่ายการพัฒนา

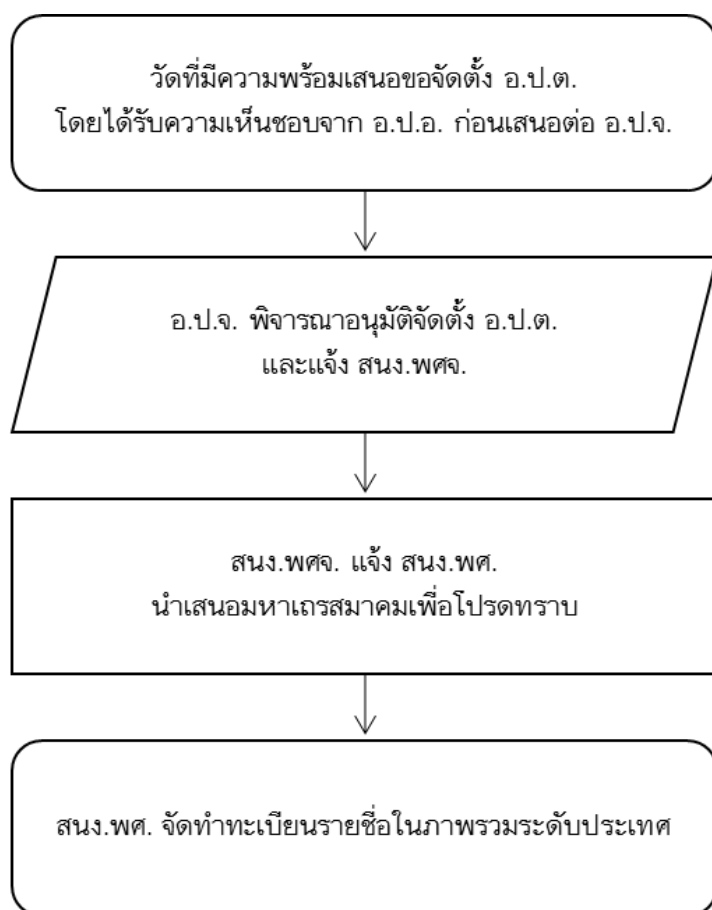
เป็นเครื่องมือที่ขับเคลื่อนกระบวนการด้านการพัฒนา โดยสนับสนุนและช่วยเหลือการทำงานในฐานะภาคีเครือข่าย รวมทั้งยังศึกษาเป็นข้อมูลช่วยให้สามารถวางแผนสร้างและพัฒนาเครือข่ายภาคส่วนต่างๆ ให้เข้ามาร่วมมือทำกิจกรรมสาธารณสงเคราะห์ได้อีกด้วย

1.6 การจัดตั้งหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล

ในการจัดตั้งและการดำเนินการบริหารหน่วยนั้น ตามระเบียบมหาเถรสมาคมระบุไว้ว่า ในอำเภอหนึ่ง วัดใดที่มีความพร้อมและประสงค์ขอตั้งหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลขึ้น ให้เสนอรายงานขอจัดตั้งผ่านคณะกรรมการอำนวยการอบรมประชาชนประจำอำเภอ เพื่อขอรับอนุมัติจากคณะกรรมการอบรมประชาชนประจำจังหวัด เมื่อได้รับอนุมัติให้จัดตั้งจากคณะกรรมการอบรมประชาชนประจำจังหวัด และเปิดดำเนินการอบรมครั้งแรกแล้วให้สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดเสนอสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติรายงานมหาเถรสมาคมทราบ

แผนภาพที่ 3 : ลำดับการอำนวยการของคณะกรรมการ อ.ป.ต.

แผนภาพที่ 4: ผังกระบวนการเสนอขอจัดตั้งหน่วย อ.ป.ต.

คณะกรรมการอำนวยการอบรมประชาชนประจำตำบล (คณะกรรมการ อ.ป.ต.)
ประกอบด้วย

(1) กรรมการโดยตำแหน่ง

ก. ประธานกรรมการ ได้แก่เจ้าอาวาสแห่งวัดที่ตั้งหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลนั้น

ในกรณีที่ประธานกรรมการไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ถ้ามีรองประธานกรรมการฝ่ายบรรพชิตรูปเดียว ให้ประธานกรรมการมอบหมายให้รองประธานกรรมการฝ่ายบรรพชิตรูปนั้นปฏิบัติหน้าที่แทน ถ้ามีรองประธานกรรมการฝ่ายบรรพชิตหลายรูป ให้ประธานกรรมการมอบหมายให้รองประธานกรรมการฝ่ายบรรพชิตรูปใดรูปหนึ่งปฏิบัติหน้าที่แทน ถ้าประธานกรรมการมิได้มอบหมายให้รองประธานกรรมการฝ่ายบรรพชิตเลือกกันเองขึ้นปฏิบัติหน้าที่แทนประธานกรรมการ เว้นแต่

ในกรณีที่มิมีรองประธานกรรมการฝ่ายบรรพชิตรูปเดียว ให้รองประธานกรรมการฝ่ายบรรพชิตรูปนั้นปฏิบัติหน้าที่แทน

ข. รองประธานกรรมการฝ่ายบรรพชิต ได้แก่เจ้าอาวาสวัดอื่นทุกวัดในตำบลนั้น เว้นแต่ ในกรณีที่เจ้าอาวาสอื่นนั้นดำรงตำแหน่งตั้งแต่เจ้าคณะตำบลขึ้นไป ให้มอบหมายแก่ภิกษุรูปใดรูปหนึ่งในวัดของตนเป็นรองประธานกรรมการในฐานะเจ้าอาวาสด้วย ถ้าในตำบลนั้นมีวัดตั้งหน่วยอบรมเพียงวัดเดียว ให้เจ้าอาวาสเลือกพระภิกษุรูปใดรูปหนึ่งในวัดนั้นเป็นรองประธานกรรมการ ถ้าเจ้าคณะตำบลในตำบลนั้นมีได้ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดที่ตั้งหน่วยอบรมประชาชน หรืออยู่ที่วัดอื่น ให้เจ้าคณะตำบลเข้าร่วมประชุมในฐานะที่ปรึกษา

ค. รองประธานกรรมการฝ่ายคฤหัสถ์ ได้แก่กำนันในตำบลนั้น ประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในตำบลนั้น ถ้าตำบลในอยู่ในเขตเทศบาล ให้มีผู้แทนเทศบาลเป็นรองประธานฝ่ายคฤหัสถ์

ง. กรรมการ ได้แก่ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลและแพทย์ประจำตำบลในตำบลนั้น

กรรมการโดยตำแหน่ง ให้เจ้าคณะอำเภอเป็นผู้แจ้งให้ทราบ

(2) กรรมการโดยแต่งตั้ง ได้แก่กรรมการซึ่งที่ประชุมกรรมการโดยตำแหน่งคัดเลือกคฤหัสถ์ซึ่งเป็นทายาททายิกา ครูโรงเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิ ในตำบลนั้น มีจำนวนไม่ต่ำกว่าห้าคน และไม่เกินเก้าคน เสนอเจ้าคณะอำเภอเพื่อแต่งตั้ง

ให้คณะกรรมการดังกล่าวข้างต้น แต่งตั้งเลขานุการขึ้นรูปหนึ่งเพื่อทำหน้าที่ การเลขานุการ และถ้าเป็นการสมควรจะแต่งตั้งบรรพชิตหรือคฤหัสถ์เป็นผู้ช่วยเลขานุการ ก็ได้

หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลอยู่ในความอำนวยการของคณะกรรมการอำนวยการและผู้อำนวยการ ตามลำดับ ดังนี้

(1) คณะกรรมการอำนวยการอบรมประชาชนประจำอำเภอ เรียกชื่อย่อว่า “คณะกรรมการอ.ป.อ.” ประกอบด้วย

ก. กรรมการเจ้าหน้าที่โดยตำแหน่ง ได้แก่เจ้าคณะอำเภอเจ้าสังกัดเป็นประธาน รองเจ้าคณะอำเภอเป็นรองประธาน และเจ้าคณะตำบลทุกตำบลในเขตอำเภอนั้นเป็นกรรมการ

ในกรณีที่ไม่มีรองเจ้าคณะอำเภอ ให้เจ้าคณะอำเภอเลือกเจ้าคณะตำบลในเขตนั้นเป็นรองประธานกรรมการ

ข. กรรมการที่ปรึกษา ได้แก่ نمایอำเภอที่หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลนั้นตั้งอยู่ และเจ้าหน้าที่ประจำอำเภอนั้นมีจำนวนไม่ต่ำกว่าสามคน และไม่เกินห้าคน ตามที่นายอำเภอพิจารณาเลือกให้เข้าร่วมเป็นกรรมการที่ปรึกษา

(2) คณะกรรมการอำนวยการอบรมประชาชนประจำจังหวัด เรียกชื่อย่อว่า “คณะกรรมการ อ.ป.จ.” ประกอบด้วย

ก. กรรมการเจ้าหน้าที่โดยตำแหน่ง ได้แก่เจ้าคณะจังหวัดเจ้าสังกัต เป็นประธาน รองเจ้าคณะจังหวัดเป็นรองประธาน และเจ้าคณะอำเภอทุกอำเภอในเขตจังหวัดนั้นเป็นกรรมการ ในกรณีที่ไม่มีรองเจ้าคณะจังหวัด ให้เจ้าคณะจังหวัดเลือกเจ้าคณะอำเภอในเขต จังหวัดนั้นเป็นรองประธานกรรมการ

ข. กรรมการที่ปรึกษา ได้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัดในเขตที่หน่วยอบรมประชาชนประจำ ตำบลนั้นตั้งอยู่ และเจ้าหน้าที่ประจำจังหวัดนั้นมีจำนวนไม่ต่ำกว่าสามคน และไม่เกินห้าคนตามที่ผู้ว่า ราชการจังหวัดพิจารณาเลือกให้เข้าร่วมเป็นกรรมการที่ปรึกษา

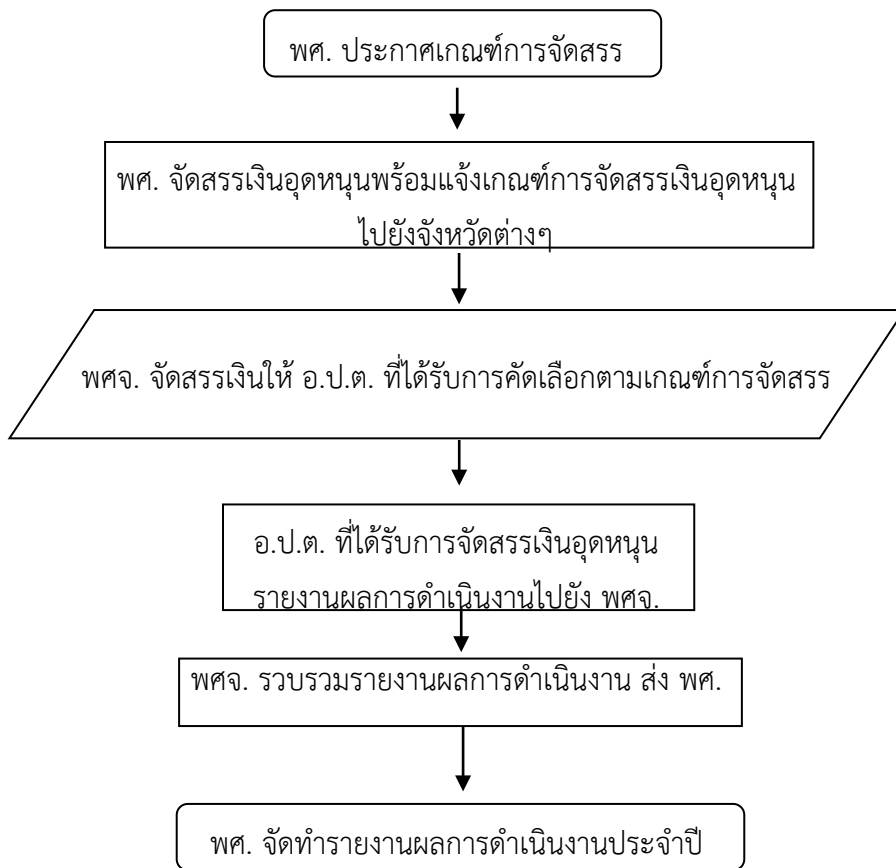
(3) เจ้าคณะภาคเจ้าสังกัต เป็นผู้อำนวยการอบรมประชาชนประจำภาคโดยตำแหน่ง

(4) คณะกรรมการอบรมประชาชนกลาง เรียกชื่อย่อว่า “คณะกรรมการ อ.ป.ก.” ประกอบด้วยประธานและรองประธานกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิไม่เกินห้ารูป ตามที่มหาเถรสมาคมจะได้แต่งตั้งขึ้น กับเจ้าคณะใหญ่ทุกหนเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง นอกจากนี้มหาเถรสมาคมจะได้เชิญผู้แทน กระทรวง ทบวง กรม ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของหน่วยอบรมตามความเห็นสมควรเข้าร่วมเป็น กรรมการด้วย

ให้คณะกรรมการตาม (1) (2) และ (4) แต่งตั้งเลขานุการขึ้นรูปหนึ่งเพื่อทำหน้าที่การ เลขานุการ ถ้าเป็นการสมควรจะแต่งตั้งผู้ช่วยเลขานุการอีกรูปหนึ่งหรือหลายรูปก็ได้

แผนภาพที่ 5 : กรอบความคิดของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล

แผนภาพที่ 6 : ขั้นตอนการปฏิบัติงาน
กระบวนการส่งเสริมการดำเนินงานหน่วยเผยแผ่พระพุทธศาสนา

บทที่ 2

ตัวอย่างเครือข่ายพระพุทธศาสนากับการสร้างสังคมสุขภาวะ

2.1 ศูนย์การเรียนรู้สุขภาวะตามแนวพระพุทธศาสนา จังหวัดลำพูน (วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน) ตำบลต้นธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

การมีส่วนร่วม ถือเป็นแนวคิดหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาและการกำหนดนโยบายต่างๆ โดยในบริบทการพัฒนาประเทศที่ผ่านมา ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมได้ให้ความสำคัญและน้อมนำแนวคิดดังกล่าวไปปรับใช้ภายในหน่วยงานของตนเอง อย่างไรก็ตาม หลายหน่วยงานยังคงมีข้อจำกัดที่ไม่สามารถหนุนเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมในระยะยาวได้ สาเหตุสำคัญคือ การขาดกลไกเชิงสถาบันที่คอยกำกับควบคุม เนื่องจากการมีส่วนร่วมส่วนใหญ่ยังจำกัดอยู่แต่เพียงเรื่องของการรับฟังความคิดเห็น การระดมสมอง การประชุม หรือการทำประชาพิจารณ์ เป็นการมีส่วนร่วมที่ดำเนินไปในลักษณะชั่วคราวชั่วคราวเพียงเท่านั้น (Ad-hoc) ดังนั้น ความท้าทายสำคัญของการมีส่วนร่วมก็คือ จะทำอย่างไรให้หน่วยงานต่าง ๆ สามารถสร้างบรรยากาศของการมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืนภายในหน่วยงานของตนได้

วิทยาลัยสงฆ์ลำพูนในฐานะที่เป็นสถาบันทางการศึกษาแห่งหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้และขยายต่อองค์ความรู้ระหว่างเครือข่าย ชุมชน และคณะสงฆ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการวิจัยอย่างมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนและคณะสงฆ์ในการส่งเสริมสุขภาวะตามแนวพระพุทธศาสนา จึง

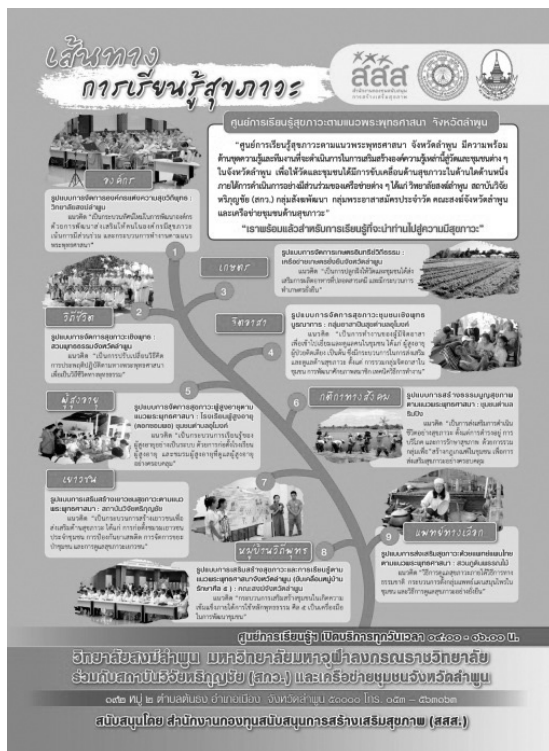

ได้ดำเนินโครงการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการจัดการศูนย์การเรียนรู้สุขภาวะตามแนวพระพุทธศาสนา” ภายใต้การสนับสนุนงบประมาณจากโครงการพัฒนาสุขภาวะและการเรียนรู้ตามแนวพระพุทธศาสนา (สรพ.) มีเป้าหมายหนึ่งที่สำคัญคือการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้สุขภาวะตามแนวพระพุทธศาสนา ณ วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน เพื่อสร้างให้เกิดพื้นที่สำหรับการเก็บรวบรวมองค์ความรู้ การขยายผล และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการในการดูแลสุขภาพพระสงฆ์และชุมชน โดยมีเครือข่ายที่เข้ามามีส่วนร่วมมากมาย อาทิ สถาบันวิจัยหรือศูนย์ (สกว.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) เครือข่ายสมัชชาสุขภาพ เครือข่ายเกษตรยั่งยืน เครือข่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นมิติของการขับเคลื่อนสุขภาวะอย่างบูรณาการ ที่เชื่อมประสานความสัมพันธ์ระหว่าง คณะสงฆ์ ชุมชน และหน่วยงานภาครัฐเอกชน

นอกจากความโดดเด่นในเรื่องความหลากหลายของเครือข่ายที่เข้ามามีส่วนร่วมแล้ว ศูนย์การเรียนรู้สุขภาวะตามแนวพระพุทธศาสนา วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน ยังมีความโดดเด่นในฐานะที่เป็นสถานที่ในการเก็บรวบรวมองค์ความรู้ในด้านการพัฒนาสุขภาวะตามแนวพระพุทธศาสนาที่ครอบคลุมในหลายประเด็นและตอบสนองกับทุกกลุ่มทางสังคม เป็นองค์ความรู้ทั้งในทางทฤษฎีและในทางปฏิบัติที่สามารถให้หน่วยงานต่าง ๆ นำไปพัฒนาต่อยอดได้อย่างเป็นรูปธรรม อาทิเช่น รูปแบบการจัดการองค์กรแห่งความสุขวิถีพุทธ รูปแบบการจัดการสุขภาวะเชิงพุทธ รูปแบบการจัดการเกษตรอินทรีย์วิถีธรรม รูปแบบการจัดการสุขภาวะชุมชนเชิงพุทธบูรณาการ รูปแบบการจัดการสุขภาวะผู้สูงอายุ

ตามแนวพระพุทธศาสนา : โรงเรียนผู้สูงอายุ (ดอกขอมพอ) รูปแบบการสร้างธรรมนูญสุขภาพตามแนวพระพุทธศาสนา รูปแบบการเสริมสร้างเยาวชนสุขภาวะตามแนวพระพุทธศาสนา รูปแบบการเสริมสร้างสุขภาวะและการเรียนรู้ตามแนวพระพุทธศาสนาจังหวัดลำพูน (ขับเคลื่อนหมู่บ้านรักษาศีล 5) และรูปแบบการส่งเสริมสุขภาวะด้วยแพทย์แผนไทยตามแนวพระพุทธศาสนา เป็นต้น

ท้ายที่สุดแล้ว ศูนย์การเรียนรู้สุขภาวะตามแนวพระพุทธศาสนา วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน สามารถกลายเป็นพื้นที่ในการจัดเก็บองค์ความรู้ที่เป็นระบบ เป็นพื้นที่การใช้ประโยชน์ของคณะสงฆ์ ทั้งการอบรมเชิงปฏิบัติการพระธรรมทูตสุขภาวะ การอบรมเชิงปฏิบัติการแก่พระสงฆ์แกน

นำจิตอาสาในการส่งเสริมสุขภาพแก่พระสงฆ์และประชาชน เป็นพื้นที่การแลกเปลี่ยนระหว่างชุมชนและหน่วยงานภาครัฐ ทั้งการนำเสนอผลงานวิชาการในเรื่องการเสริมสร้างสุขภาพของเครือข่ายชุมชนจังหวัดลำพูน การเสวนาแลกเปลี่ยนทิศทางการขับเคลื่อนสุขภาพชุมชน และยังสามารถขยายผลการดำเนินงานไปสู่ประเด็นนอกเหนือจากเรื่องของสุขภาพ ทั้งในเรื่องของการสนับสนุนด้านการปฏิรูปกิจการคณะสงฆ์ และการสนับสนุนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 อีกด้วย โดยทั้งหมดเป็นการทำงานที่อยู่บนพื้นฐานของการมีส่วนร่วม ตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการคิด การตัดสินใจ การดำเนินการ การรับผลประโยชน์ และการประเมินผล เพื่อให้เกิดบรรยากาศของการมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืนสืบไป

2.2 ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพภายใต้หลักภวาม 4 สำหรับพระสงฆ์ในจังหวัดพิจิตร (วิทยาลัยสงฆ์พิจิตร) ตำบลบ้านบึง อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร

สถานการณ์ปัญหาสุขภาพของพระสงฆ์ถือเป็นปัญหาเร่งด่วนที่ควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน ด้วยเหตุผลจากข้อมูลทางสถิติที่ชี้ให้เห็นว่า ปัจจุบันมีพระสงฆ์จำนวนมากที่เจ็บป่วยเป็นโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (non communicable diseases: NCDs) โดยเฉพาะโรคที่เกี่ยวข้องกับภาวะทางโภชนาการ เช่น โรคหัวใจขาดเลือด ความดันโลหิตสูง เบาหวาน ไขมันสูง เกาต์ ไตวาย เป็นต้น โดยสาเหตุหลักของการเจ็บป่วยมาจากการที่พระสงฆ์ฉันอาหารประเภทที่มีแป้งและน้ำตาลมาก ประกอบกับข้อจำกัดในเรื่องการออกกำลังกายที่ไม่สามารถกระทำได้

พระราชสิทธิเวที เจ้าคณะจังหวัดพิจิตร และคณะนักวิจัย ภายใต้การสนับสนุนงบประมาณจากโครงการพัฒนาสุขภาพและการเรียนรู้ตามแนวพระพุทธศาสนา (สรพ.) ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าว นำไปสู่การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ภายใต้ชื่อ “ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพภายใต้หลักภavana 4 สำหรับพระสงฆ์ในจังหวัดพิจิตร” ดำเนินการโดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมสุขภาพของพระสงฆ์ในจังหวัดพิจิตร เป็นพื้นที่จัดเก็บองค์ความรู้ และสามารถเปิดให้กลุ่มบุคคลที่มีความสนใจเข้ามาศึกษาดูงาน ซึ่งที่ผ่านมาได้ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ มากมายร่วมกับโรงพยาบาลพิจิตร องค์กรบริหารท้องถิ่น สถาบันการศึกษา รวมทั้งเครือข่ายภาคประชาสังคม อาทิ

1. กิจกรรมการตรวจสุขภาพและสำรวจสถานการณ์สุขภาพของพระสงฆ์ จำนวน 378 รูป ผลจากการทำกิจกรรมดังกล่าวทำให้ทราบถึงสถานการณ์ปัญหาสุขภาพของพระสงฆ์ในจังหวัดพิจิตร พฤติกรรมการฉันทและการใช้ชีวิตประจำวัน ทักษะคิดและองค์ความรู้ในเรื่องของสุขภาพเบื้องต้น โดยคณะนักวิจัยได้นำผลลัพธ์ที่ได้ไปใช้ในการวางแผนเพื่อกำหนดทิศทางการทำงานในระยะต่อไป

2. กิจกรรมการพัฒนาหลักสูตรสำหรับการเตรียมอาสาสมัครพระสงฆ์ส่งเสริมสุขภาพประจำวัด (อพสว) โดยคาดหวังว่าหลักสูตรดังกล่าวจะสามารถทำให้พระสงฆ์มีความรู้และทักษะในภาคปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องของการดูแลรักษาและหลีกเลี่ยงปัจจัยเสี่ยงสู่การป่วยเป็นโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง สามารถนำความรู้ที่ได้จากหลักสูตรไปปฏิบัติใช้ได้จริงภายในวัดของตนเอง เนื้อหาภายในหลักสูตรประกอบด้วย รายวิชาความรู้เกี่ยวกับโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง รายวิชาภาวะแทรกซ้อนที่สำคัญจากโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง รายวิชาวิธีปฏิบัติในการประเมินเบื้องต้นของโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง และรายวิชาการใช้ยาเบื้องต้น

3. กิจกรรมการพัฒนาชุดความรู้ในการส่งเสริมสุขภาพพระสงฆ์ คณะนักวิจัยได้พัฒนาชุดความรู้โดยอาศัยผลการศึกษาทางการแพทย์และผลการสำรวจข้อมูลที่ได้จากพื้นที่ ชุดความรู้นี้เปรียบเสมือนเป็นคู่มือในการดูแลรักษาสุขภาพ การถ่ายทอดองค์ความรู้และแนวปฏิบัติ รวมทั้งสามารถใช้สนับสนุนการทำงานของพระสงฆ์ส่งเสริมสุขภาพประจำวัดต่อไปได้

4. กิจกรรมการจัดอบรมอาสาสมัครพระสงฆ์ส่งเสริมสุขภาพประจำวัด ผ่านการนำหลักสูตรที่พัฒนาไว้มาใช้ในการปฏิบัติจริง พระสงฆ์ที่เข้าร่วมการอบรมจะได้รับองค์ความรู้ในทางทฤษฎีและในทางปฏิบัติ มีการประเมินผลและให้การรับรองพระสงฆ์ที่ผ่านการอบรม กลายเป็นพระสงฆ์ส่งเสริมสุขภาพประจำวัด (อพสว) ที่มีศักยภาพ และสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติใช้ภายในวัดของตนเองได้อย่างเหมาะสม

ทั้งนี้ ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพภายใต้หลักภวนา 4 สำหรับพระสงฆ์ในจังหวัดพิจิตร สามารถเป็นพื้นที่ในการเสริมสร้างสุขภาพโดยใช้แนวคิดตามแนวพระพุทธศาสนาได้อย่างสมบูรณ์ ผ่านการใช้หลักภวนา 4 สามารถสร้างรูปแบบในการส่งเสริมสุขภาพพระสงฆ์ผ่านองค์ความรู้และกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้คณะสงฆ์ของจังหวัดอื่น ๆ สามารถนำไปปรับใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาสุขภาพที่เกิดขึ้นกับพระสงฆ์ของจังหวัดตน เมื่อพระสงฆ์มีสุขภาพที่ดี ผลที่ตามมาคือพระสงฆ์สามารถประกอบกิจของสงฆ์ในด้านต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สามารถเป็นที่พึ่งพิงทางจิตใจ เป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการชี้แนะเส้นทางสู่การดับทุกข์ และสร้างปัญญาให้เกิดขึ้นกับคนในสังคมได้อย่างยั่งยืนสืบไป

2.3 ศูนย์การเรียนรู้สุขภาพของผู้สูงอายุตามแนวพระพุทธศาสนา (วัดสันติวิเวก)

ตำบลตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์

ความทันสมัยและความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีได้ส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นมิติทางด้านสังคม มิติทางด้านเศรษฐกิจ และมิติทางด้านสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมิติทางด้านเศรษฐกิจ ที่ส่งผลให้ประเทศไทยเปลี่ยนบทบาทจากประเทศเกษตรกรรมกลายเป็นประเทศอุตสาหกรรม เกิดการลงทุนจากแหล่งทุนภายนอกและภายในประเทศ มีการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมในอัตราที่สูง เกิดโรงงานผลิตสินค้าอุตสาหกรรมตามพื้นที่เมืองใหญ่ ๆ โดยเฉพาะในกรุงเทพฯ เกิดการจ้างงานและรายได้ต่อหัวของประชากรที่สูงขึ้น ความเฟื่องฟูทางด้านเศรษฐกิจดังที่กล่าวมานี้ ได้ส่งผลให้ประเทศไทยถูกขนานนามจากเวทีเศรษฐกิจโลกว่าเป็น “พยัคฆ์เหิน” (Flying Tigers) แห่งเอเชีย

อย่างไรก็ตาม แม้สภาพเศรษฐกิจมีความเจริญเติบโตที่ดีขึ้น แต่สภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมกลับสวนทางกับความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ เนื่องจากเกิดสภาวะการแข่งขันในการสะสมทรัพย์สินเงินทองของประชาชนอย่างเข้มข้น เกิดภาวะความเครียดจากการแข่งขัน เกิดการเอาเปรียบ

และความเห็นแก่ตัว ช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจนที่เพิ่มมากขึ้น ทรัพยากรธรรมชาติถูกนำไปใช้ประโยชน์โดยขาดความตระหนักรู้ ค่านิยมและความคาดหวังที่เปลี่ยนแปลงไปนี้ได้สั่นคลอนค่านิยมและวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของชุมชนท้องถิ่น สถาบันทางครอบครัวและความเป็นชุมชนได้เกิดปัญหาอันเนื่องมาจากการอพยพย้ายถิ่นของคนหนุ่มสาวและการเข้าสู่ยุคของสังคมผู้สูงอายุ (Aging Society)

พระวิชัย ธมฺมธีโป เจ้าอาวาสวัดสันติวิเวก ตำบลตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ เป็นผู้ที่เห็นถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าว เนื่องจากชุมชนโดยรอบวัดมีผู้สูงอายุจำนวนมากที่อาศัยอยู่เพียงลำพัง ขาดการดูแลเอาใจใส่ เสี่ยงต่อการเกิดปัญหาสุขภาพจิตและภาวะซึมเศร้า เป็นที่มาของการดำเนินโครงการภายใต้ชื่อ “การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้สุขภาวะผู้สูงอายุตามแนวพระพุทธศาสนา” ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากโครงการพัฒนาสุขภาวะและการเรียนรู้ตามแนวพระพุทธศาสนา (สรพ.) โดยใช้วัดเป็นพื้นที่ในการขับเคลื่อนโครงการ มีการประยุกต์ใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและหลักศาสนพิธี ขับเคลื่อนโครงการภายใต้แนวคิด “จิตโปร่งใส ใจเกินร้อย” ผลจากการดำเนินโครงการได้ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงต่อผู้สูงอายุทางด้านสุขภาวะใน 4 ด้านด้วยกันคือ

1. สุขภาวะทางกาย กิจกรรมกายบริหารและการออกกำลังกายได้ส่งผลให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง กระฉับกระเฉง ลดความเสี่ยงจากการเจ็บป่วย

2. สุขภาวะทางจิต กิจกรรมกายบริหาร การออกกำลังกาย กิจกรรมสันทนาการ การพบปะพูดคุย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การเจริญสติภาวนาและการประกอบพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา ส่งผลให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพทางจิตที่ดีขึ้น ช่วยคลายความเหงา จิตใจได้รับการเยียวยารักษาเนื่องจากมีพื้นที่ในการพูดคุยและรับฟัง สามารถกำหนดจิตเบื้องต้นได้ เกิดความภาคภูมิใจและตระหนักในความสามารถของตน

3. สุขภาวะทางปัญญา กิจกรรมการอบรมในหัวข้อต่าง ๆ อาทิ การให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิที่พึงได้รับของผู้สูงอายุ ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพสุขภาพ สถานการณ์และความเปลี่ยนแปลงของโลก ฯลฯ ส่งผลให้ผู้สูงอายุมีความรู้ความเข้าใจในสิทธิของตนเอง เกิดความตระหนักและทราบถึงวิธีการ

ในการดูแลสุขภาพ เข้าใจบริบทสังคมดีขึ้น สามารถปรับตัวและดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม

4. สุขภาวะทางสังคม เกิดเครือข่ายผู้สูงอายุในพื้นที่ มีความสัมพันธ์ที่ดีกับกลุ่มช่วงวัยเดียวกันและกลุ่มต่างวัย และเกิดเครือข่ายความร่วมมือของหน่วยงานต่าง ๆ ภายในพื้นที่ เพื่อให้การทำงานเกิดความยั่งยืนในอนาคต

นอกจากการดำเนินโครงการโดยใช้พระพุทธศาสนาเป็นแนวทางในการพัฒนาสุขภาวะของผู้สูงอายุในพื้นที่แล้ว ศูนย์การเรียนรู้สุขภาวะผู้สูงอายุตามแนวพระพุทธศาสนายังมีจุดเด่นในเรื่องของการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ที่ให้ความสำคัญในเรื่องกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง องค์การบริหารส่วนตำบลตะเคียน ซึ่งเป็นหน่วยงานเจ้าของพื้นที่ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนโครงการในครั้งนี้ โดยมีสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสุรินทร์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุรินทร์ องค์การทางพระพุทธศาสนาในพื้นที่ และมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นหน่วยงานที่สนับสนุนในเรื่องขององค์ความรู้ต่าง ๆ มีการจัดทำบันทึกความร่วมมือระหว่างหน่วยงานเพื่อให้เกิดเป็นแนวทางการทำงานที่มาจากข้อตกลงร่วมกัน กระบวนการทำงานที่มาจากเครือข่ายการทำงานที่หลากหลายนั้น สามารถช่วยให้เกิดการหนุนเสริมจุดเด่นและจุดด้อย เติมเต็มช่องว่างที่เป็นอุปสรรคในการขับเคลื่อนงาน เพื่อให้ศูนย์การเรียนรู้สุขภาวะผู้สูงอายุตามแนวพระพุทธศาสนากลายเป็นพื้นที่ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นเพื่อให้เป็นสังคมสุขภาวะที่ยั่งยืนต่อไป

2.4 ศูนย์การเรียนรู้สู่สุขภาพและการพัฒนาสังคม (วัดทองทั่ว)

ตำบลคลองนารายณ์ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี

ทุนทางสังคม ถือเป็นปัจจัยสนับสนุนการทำงานในด้านต่างๆ ให้กับพื้นที่ได้เป็นอย่างดี โดยทุนทางสังคมจะปรากฏผ่านประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิต ฯลฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ของชุมชน ซึ่งจะเป็นตัวช่วยให้ชุมชนเกิดสำนึกที่ตีร่วมกัน ทั้งเกิดความไว้วางใจ ความสมัครสมานสามัคคี นำไปสู่การรวมตัวเพื่อสร้างประโยชน์ส่วนรวมให้กับพื้นที่ ดังกรณีของชุมชนวัดทองทั่ว ตำบลคลองนารายณ์ จังหวัดจันทบุรี โดยชุมชนดังกล่าวมี “เมืองเพนียด” ชุมชนโบราณที่มีอายุไม่ต่ำกว่าหนึ่งพันปี เป็นสิ่งช่วยยึดโยงความเป็นชุมชนผ่านการมีประวัติศาสตร์ร่วมกัน ส่งผลให้ชุมชนวัดทองทั่วมีความเข้มแข็งในประเด็นการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยมีชุมชน (บ้าน) วัด และโรงเรียน เป็นเครือข่ายความร่วมมือสำคัญ โดยที่ผ่านมา เครือข่ายชุมชนวัดทองทั่วมีการพัฒนาพื้นที่ของตนเองผ่านกิจกรรมต่าง ๆ อาทิ การจัดทำแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ การร่วมกันดูแลแหล่งโบราณสถาน การร่วมกันพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อบรรจุให้เป็นหลักสูตรที่ใช้สำหรับการเรียนการสอนภายในโรงเรียน และการจัดทำพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ในการเก็บรวบรวมสิ่งของโบราณ องค์กรความรู้ ภูมิปัญญา เพื่อสืบสานและรักษาให้คงอยู่คู่กับชุมชนต่อไป

ศูนย์การเรียนรู้สุขภาวะและการพัฒนาสังคม เกิดขึ้นภายใต้การสนับสนุนงบประมาณจากโครงการพัฒนาสุขภาวะและการเรียนรู้ตามแนวพระพุทธศาสนา (สรพ.) ที่ได้เล็งเห็นถึงจุดแข็งของความเป็นชุมชนดังกล่าว โดยได้เลือกวัดทองทั่วเป็นศูนย์การเรียนรู้ในด้านการพัฒนาสุขภาวะและการพัฒนาสังคมโดยใช้แนวคิดทางพระพุทธศาสนาและหลักบวร (บ้าน วัด โรงเรียน) มีการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ มากมาย ร่วมกับนักเรียนและคณะครูโรงเรียนวัดทองทั่ว ส่งผลให้นักเรียนเกิดความรู้เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น ทั้งนี้จากผลการดำเนินงานที่ผ่านมา สามารถสรุปผลลัพธ์ของการดำเนินกิจกรรมผ่านหลักธรรมหลักภavana 4 ได้ดังต่อไปนี้

1. กายภavana เยาวชนมัคคุเทศก์น้อย ร่วมทำกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ การเป็นมัคคุเทศก์ที่ดีอย่างมีสติ การออกสำรวจข้อมูลตามโบราณสถานกับพี่เลี้ยง/ปราชญ์ และลองฝึกปฏิบัติ ร่วมกันทำกิจกรรมเสริม เช่น การเตรียมแปลงปลูกผัก การทำมโหตรเพื่อสืบสานวัฒนธรรมพื้นบ้าน และการนั่งสมาธิก่อนร่วมทำกิจกรรม ทำให้เยาวชนมีสติสัมปชัญญะในการทำกิจกรรมก่อให้เกิดการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ไม่เที่ยวเตร่ หรือไม่ไปมั่วสุมสารเสพติดต่างๆ จึงทำให้สุขภาวะทางกายที่ดี

2. สีลภavana เยาวชนมัคคุเทศก์น้อยมีกิจกรรมเสริมก่อนร่วมกันทำกิจกรรม มีการไหว้พระ อบรมคุณธรรม นั่งสมาธิ จึงทำให้มีความมุ่งมั่น ตั้งใจ มีความกระตือรือร้นในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมศึกษา ฝึกฝนอบรมตนเอง เพื่อที่จะสืบสานและการอนุรักษ์โบราณสถานเมืองเพนียด

3 จิตภavana มีจิตสาธารณะร่วมทำความดีเพื่อสืบสานและการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น และเป็นต้นแบบคนรุ่นใหม่ไม่มั่วสุมสารเสพติด เนื่องจากตั้งใจ มุ่งมั่น ในการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ มีหน้าตาอึมเข้ม แจ่มใส ในการต้อนรับนักท่องเที่ยวหรือผู้มาเที่ยวชมพิพิธภัณฑ์ จนสามารถทำหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์น้อยได้

4. ปัญญาภavana ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นคือ เยาวชนมัคคุเทศก์น้อย มีการมุ่งมั่นศึกษา ประวัติศาสตร์ และโบราณสถาน โบราณวัตถุ ในพิพิธภัณฑ์โบราณสถานเมืองเพนียด จากปราชญ์ ชุมชน ผู้รู้ และเอกสารต่างๆ ร่วมกับพี่เลี้ยงและวิทยากรประจำโครงการ ก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ สามารถเล่าประวัติศาสตร์ต่างๆ เมืองเพนียด และเล่าเรื่องโบราณวัตถุต่างๆ ในพิพิธภัณฑ์ให้

คนอื่นฟังได้ เพราะเกิดจากการที่มีคฤหัสถ์น้อยมีความขยัน หมั่นศึกษา อบรม ปรับปรุง และแก้ไขตนเอง ตามแผนการอบรมของโครงการ สามารถเป็นเยาวชนต้นแบบคนรุ่นใหม่ไม่พึ่งสารเสพติดและสืบทอด สืบสานวัฒนธรรม เผยแพร่แหล่งเรียนรู้ในชุมชนเมืองเพนียดแก่นักท่องเที่ยวได้

ทั้งนี้ ศูนย์การเรียนรู้สุขภาวะและการพัฒนาสังคม (วัดทองทั่ว) สามารถยกระดับและส่งเสริมการทำงานของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เนื่องจากในหลาย ๆ กิจกรรม ได้พยายามชี้ชวนให้ชุมชนร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาและแสวงหาความต้องการด้วยตนเอง เป็นการมีส่วนร่วมตั้งแต่การร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมลงมือทำ และร่วมรับประโยชน์ สร้างกระบวนการติดตามและการประเมินผลการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อแสวงหาจุดอ่อนและแนวทางการแก้ไขปัญหา ซึ่งภายในอนาคตข้างหน้า ศูนย์การเรียนรู้สุขภาวะและการพัฒนาสังคม (วัดทองทั่ว) จะมีการขยายผลการดำเนินงานไปยังกลุ่มเป้าหมายอื่น ๆ นอกเหนือจากกลุ่มนักเรียน เพื่อให้สามารถกลายเป็นพื้นที่ในการพัฒนาองค์ความรู้ และสร้างกิจกรรมสำหรับการสร้างสังคมสุขภาวะที่ครอบคลุมในทุกมิติมากยิ่งขึ้น

2.5 ศูนย์สุขภาวะ การเรียนรู้ และสาธารณสงเคราะห์เพื่อสังคม (วัดนิคมพัฒนาราม)

ตำบลนิคมพัฒนาราม อำเภอมะนัง จังหวัดสตูล

พระสงฆ์ ถือเป็นผู้นำสำคัญในการสืบทอดและเผยแผ่พระพุทธศาสนา เป็นผู้ส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ในด้านคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนมีบทบาทในการพัฒนาสังคม ชุมชนและท้องถิ่น ยิ่งการที่พระสงฆ์เกิดการรวมกลุ่มกันในรูปแบบของเครือข่าย การทำงานของพระสงฆ์ยังมีพลังในการสร้างความเปลี่ยนแปลงให้กับสังคมไปในทิศทางที่ดีขึ้นได้ โดยมีหลายเครือข่ายที่แสดงให้เห็นเป็นผลเชิงประจักษ์อย่างมากมาย อาทิ เครือข่ายพระสงฆ์นักพัฒนาภาคเหนือตอนบน เครือข่ายพระสงฆ์นักพัฒนาควบคุมปัจจัยเสี่ยง เครือข่ายพระธรรมทูตอาสา 5 จังหวัดชายแดนใต้ เป็นต้น ในเฉพาะใน

กรณีเครือข่ายพระธรรมทูตอาสา 5 จังหวัดชายแดนใต้ นั้น ถือเป็นเครือข่ายการทำงานที่มีความโดดเด่น ด้วยปัจจัยทางพื้นที่และความหลากหลายทางศาสนา ส่งผลให้เครือข่ายพระธรรมทูตอาสา 5 จังหวัดชายแดนใต้มีแนวทางการทำงานที่เฉพาะตัว มีการรวมกลุ่มกันอย่างเข้มแข็ง สามารถปรับตัวภายใต้บริบทของพื้นที่ที่มีความเฉพาะตัวได้อย่างเหมาะสม โดยที่ผ่านมา ทางเครือข่ายมีการจัดทำโครงการและกิจกรรมที่หลากหลาย อาทิ โครงการสานเสวนาเพื่อสันติสุขชายแดนใต้ กิจกรรมสร้างเครือข่ายเยาวชนจิตอาสา 5 จังหวัดชายแดนใต้ โครงการพัฒนาเพิ่มศักยภาพพระวิทยากร โครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและปฏิบัติธรรม โครงการเยี่ยมพระ พบปะโยม โครงการสานเสวนาชาวพุทธ เป็นต้น

โครงการพัฒนาสุขภาพและการเรียนรู้ตามแนวพระพุทธศาสนา (สรพ.) ได้เล็งเห็นถึงความเข้มแข็งของเครือข่ายพระธรรมทูตอาสา 5 จังหวัดชายแดนใต้ และประเด็นการทำงานด้านสุขภาพที่มีความสอดคล้องกับเป้าหมายของทางโครงการ ประกอบกับทางเครือข่ายเองยังขาดพื้นที่ในการดำเนินการในระดับจังหวัด เป็นที่มาของการจัดตั้ง “ศูนย์สุขภาพ การเรียนรู้ และสาธารณสงเคราะห์เพื่อสังคม” ณ วัดนิคมพัฒนาราม เพื่อให้เครือข่ายสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยได้เครือข่ายความร่วมมือที่มาจากหลายภาคส่วน อาทิ ฝ่ายสาธารณสงเคราะห์ ของมหาเถรสมาคม โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ

ภาพตำบล และภาคประชาสังคม มีการทำกิจกรรมต่าง ๆ อาทิ กิจกรรมการอบรมพัฒนาพระธรรมทูตอาสา เพื่อพัฒนาศักยภาพให้กับพระสงฆ์ภายในพื้นที่ ทั้งในด้านทักษะการเทศน์ การทำงานร่วมกับชุมชน ความรู้ในด้านการพัฒนาสุขภาวะ เป็นต้น โดยพระสงฆ์ที่ผ่านหลักสูตรการอบรมดังกล่าว จะกลายเป็นพระวิทยากรที่จะสามารถลงพื้นที่เพื่อทำงานในด้านการเผยแพร่และการพัฒนาสังคมต่อไปได้ ต่อยอดจนเกิดเป็นกิจกรรมการอบรมพัฒนาศักยภาพเยาวชนจิตอาสา ซึ่งเป็นกิจกรรมต่อเนื่องจากกิจกรรมแรก โดยให้พระวิทยากรเป็นผู้อบรมเยาวชนภายในพื้นที่ มีเป้าหมายเพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เรียนรู้การทำงานเป็นหมู่คณะ มีจิตอาสา รักการทำเพื่อส่วนรวม โดยได้รับความร่วมมือจากโรงเรียนทุ่งหว้าวิทยุในการนำนักเรียนเข้าร่วมการอบรม กลุ่มเยาวชนที่ผ่านการอบรมได้มีการลงพื้นที่ทำกิจกรรมจิตอาสา อาทิ การเยี่ยมเยียนผู้ประสบภัยพิบัติน้ำท่วม นำสิ่งของเครื่องใช้ที่จำเป็นส่งมอบให้กับผู้ประสบภัยพิบัติน้ำท่วม การเยี่ยมเยียนผู้ป่วยติดเตียงในพื้นที่ โดยลงพื้นที่ร่วมกับพระวิทยากร ผู้เผยแพร่ศาสนาอิสลาม อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)

ทั้งนี้ ศูนย์สุขภาวะ การเรียนรู้ และสาธารณสุขสงเคราะห์เพื่อสังคม สามารถกลายเป็นพื้นที่แห่งการเรียนรู้ สนับสนุนการทำงานของคนะสงฆ์โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านสาธารณสุขสงเคราะห์ ผ่านเครือข่ายพระธรรมทูตอาสาและกลุ่มเยาวชนจิตอาสาซึ่งเป็นผลผลิตของศูนย์ ทำหน้าที่เป็นแรงขับเคลื่อนในการทำงานด้านการส่งเสริมสุขภาวะและงานสาธารณสุขสงเคราะห์ เป็นการทำงานที่มีความยั่งยืนเนื่องจากได้รับความร่วมมือจากเครือข่ายความร่วมมือต่าง ๆ ในพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากคณะสงฆ์ในจังหวัด รวมทั้งสถาบันการศึกษา อันได้แก่ โรงเรียนทุ่งหว้าวิทยุ ที่อนุเคราะห์นำนักเรียนเข้าร่วมอบรมเป็นประจำทุกปี สิ่งดังกล่าวได้สะท้อนให้เห็นว่า ภายในอนาคต จังหวัดสตูลจะมีเยาวชนที่มีจิตอาสา เสียสละ และรักการทำงานเพื่อส่วนรวมเพิ่มมากขึ้น เยาวชนเหล่านี้จะกลายเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการสร้างสรรค์จรรโลงสังคมให้ดียิ่งขึ้นสืบไป

**ระเบียบมหาเถรสมาคม
ว่าด้วยการตั้งหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล
พ.ศ. 2546**

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 15 ตี๋ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 มหาเถรสมาคมวางระเบียบมหาเถรสมาคมไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ระเบียบมหาเถรสมาคมนี้ เรียกว่า “ระเบียบมหาเถรสมาคมว่าด้วยการตั้งหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล พ.ศ. 2546”

ข้อ 2 ระเบียบมหาเถรสมาคมนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เป็นต้นไป

ข้อ 3 ในระเบียบมหาเถรสมาคมนี้ให้ยกเลิกระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการตั้งหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล พ.ศ. 2518

ให้บรรดาหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล ซึ่งได้จัดตั้งขึ้นตามระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการตั้งหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล พ.ศ. 2518 ให้คงเป็นหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลตามระเบียบมหาเถรสมาคมนี้

ข้อ 4 ในระเบียบมหาเถรสมาคมนี้ “หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล” หมายถึง หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลแห่งราชอาณาจักรซึ่งมีวัดตั้งอยู่

หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและสร้างสิ่งที่เป็นคุณประโยชน์แก่ประชาชนตามหัวข้ออบรม ดังนี้

- 1) ศีลธรรมและวัฒนธรรม
- 2) สุขภาพอนามัย
- 3) สัมมาชีพ
- 4) สันติสุข
- 5) ศึกษาสงเคราะห์
- 6) สาธารณสงเคราะห์
- 7) กตัญญูกตเวทิตาธรรม
- 8) สามัคคีธรรม

ข้อ 5 หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล ประกอบด้วย กรรมการดังต่อไปนี้

1) กรรมการโดยตำแหน่ง

ก. ประธานกรรมการ ได้แก่เจ้าอาวาสแห่งวัดที่ตั้งหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลนั้น

ในกรณีที่ประธานกรรมการไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ถ้ามีรองประธานกรรมการฝ่ายบรรพชิตรูปเดียว ให้ประธานกรรมการมอบหมายให้รองประธานกรรมการฝ่ายบรรพชิตรูปนั้นปฏิบัติหน้าที่แทน ถ้ามีรองประธานกรรมการฝ่ายบรรพชิตหลายรูป ให้ประธานกรรมการมอบหมายให้รองประธานกรรมการฝ่ายบรรพชิตรูปใดรูปหนึ่งปฏิบัติหน้าที่แทน ถ้าประธานกรรมการมิได้มอบหมาย ให้รองประธานกรรมการฝ่ายบรรพชิตเลือกกันเองขึ้นปฏิบัติหน้าที่แทนประธานกรรมการ เว้นแต่ในกรณีที่มิมีรองประธานกรรมการฝ่ายบรรพชิตรูปเดียว ให้รองประธานกรรมการฝ่ายบรรพชิตรูปนั้นปฏิบัติหน้าที่แทน

ข. รองประธานกรรมการฝ่ายบรรพชิต ได้แก่เจ้าอาวาสวัดอื่นทุกวัดในตำบลนั้น เว้นแต่ ในกรณีที่เจ้าอาวาสอื่นนั้นดำรงตำแหน่งตั้งแต่เจ้าคณะตำบลขึ้นไป ให้มอบหมายแก่ภิกษุรูปใดรูปหนึ่งในวัดของตนเป็นรองประธานกรรมการในฐานะเจ้าอาวาสด้วย

ถ้าในตำบลนั้นมีวัดตั้งหน่วยอบรมเพียงวัดเดียว ให้เจ้าอาวาสเลือกพระภิกษุรูปใดรูปหนึ่งในวัดนั้นเป็นรองประธานกรรมการ

ถ้าเจ้าคณะตำบลในตำบลนั้นมีได้ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดที่ตั้งหน่วยอบรมประชาชนหรืออยู่ที่วัดอื่น ให้เจ้าคณะตำบลเข้าร่วมประชุมในฐานะที่ปรึกษา

ค. รองประธานกรรมการฝ่ายคฤหัสถ์ ได้แก่กำนันในตำบลนั้น ประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในตำบลนั้น ถ้าตำบลในอยู่ในเขตเทศบาล ให้มีผู้แทนเทศบาล ให้มีผู้แทนเทศบาลเป็นรองประธานฝ่ายคฤหัสถ์

ง. กรรมการ ได้แก่ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการบริหารองค์การส่วนตำบลนั้น

กรรมการโดยตำแหน่ง ให้เจ้าคณะอำเภอเป็นผู้แจ้งให้ทราบ

2) กรรมการโดยแต่งตั้ง ได้แก่กรรมการซึ่งที่ประชุมกรรมการโดยตำแหน่งคัดเลือกคฤหัสถ์ซึ่งเป็นทายาททายิกา ครูโรงเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิ ในตำบลนั้น มีจำนวนไม่ต่ำกว่าห้าคน และไม่เกินเก้าคน เสนอเจ้าคณะอำเภอเพื่อแต่งตั้ง

ให้คณะกรรมการดังกล่าวข้างต้น แต่งตั้งเลขานุการขึ้นรูปหนึ่งเพื่อทำหน้าที่กร เลขานุการ และถ้าเป็นการสมควรจะแต่งตั้งบรรพชิตหรือคฤหัสถ์เป็นผู้ช่วยเลขานุการก็ได้

ข้อ 6 กรรมการซึ่งได้รับการแต่งตั้งตามความในข้อ 5 (2) พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(1) ตาย

(2) ลาออก

(3) ดำรงตำแหน่งครบ 4 ปี

กรรมการผู้พ้นจากตำแหน่งตามความในข้อ (3) ข้างต้น อาจได้รับการแต่งตั้งอีกได้

ข้อ 7 การประชุมคณะกรรมการตามความในข้อ 5 ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงเป็นองค์ประชุม

การลงมติข้อปรึกษาในที่ประชุมคณะกรรมการตามความในวรรคต้นให้ถือเอาเสียงข้างมากเป็นประมาณ ถ้ามีเสียงเท่ากัน ให้ประธานที่ประชุมสั่งระงับเรื่องนั้นไว้ก่อน

การประชุมโดยปกติของคณะกรรมการดังกล่าวข้างต้น ให้คณะกรรมการกำหนดขึ้นตามที่เห็นสมควร ส่วนการประชุมพิเศษจะให้มีขึ้นเป็นครั้งคราวตามความจำเป็นก็ได้

ข้อ 8 คณะกรรมการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล เรียกชื่อย่อว่า “คณะกรรมการอ.ป.ต.” มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

1) จัดการอบรมประชาชนตามวัตถุประสงค์และวิธีการที่กำหนดไว้ในระเบียบมหาเถรสมาคมนี้ และตามแนวการอบรมซึ่งคณะกรรมการอบรมประชาชนกลางจะได้กำหนดขึ้น โดยความเห็นชอบของมหาเถรสมาคม

2) ปฏิบัติการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนในตำบลนั้น ตามกำลังและความสามารถ

3) แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ฝ่ายการเงิน และฝ่ายธุรการอื่นๆ กำหนดวิธีปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายธุรการ และเป็นการสมควรจะแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นเพื่อมอบหมายให้พิจารณาหรือดำเนินการใดๆ ก็ได้

4) จัดการดูแลรักษาทรัพย์สินของหน่วยอบรมให้เป็นไปด้วยดี

5) เสนอความเห็น หรือข้อขัดข้องต่อคณะกรรมการอำนวยการอบรม และปฏิบัติการตามคำแนะนำชี้แจงของคณะกรรมการอำนวยการ หรือผู้อำนวยการอบรมแล้วแต่กรณี

6) ติดต่อประสานงาน และขอความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายบ้านเมือง เพื่อให้การอบรมประชาชนดำเนินไปโดยสะดวกและเรียบร้อย

7) เสนอรายการกิจการที่ได้ดำเนินการไปแล้วในรอบปีต่อคณะกรรมการอำนวยการ และผู้อำนวยการอบรมตามลำดับจนถึงคณะกรรมการอำนวยการอบรมประชาชนกลาง

นอกจากกรณีดังกล่าวข้างต้น ให้มีเจ้าหน้าที่จัดตั้งห้องสมุดและเอกสารสถานประจำตำบลอีกส่วนหนึ่ง ตามวิธีการที่จะได้กำหนดขึ้น

ข้อ 9 การประชุมอบรมประชาชนตามวัตถุประสงค์ในข้อ 4 จะดำเนินการโดยวิธีใดวิธีหนึ่งก็ได้ ตามสมควรแก่กรณี คือ

(1) การอบรมทั่วไป ได้แก่การประชุมประชาชนทั่วไปในตำบลนั้น โดยเชิญวิทยากรมาอธิบายชี้แจงแนะนำในทางวิชาการ และการปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ข้อใดข้อหนึ่งของหน่วยอบรม

(2) การอบรมเฉพาะกรณี ได้แก่ การประชุมประชาชนเพียงบางส่วน เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เกิดขึ้นแก่ประชาชนส่วนนั้น ๆ โดยวิธีการชี้แจงแนะนำข้อความเข้าใจในเรื่องนั้นๆ

(3) การอบรมเฉพาะบุคคล ได้แก่ การจัดให้บุคคลมาพบประสังสรรค์ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือชี้แจงแนะนำ ข้อความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับบุคคลนั้น

การประชุมอบรมตามวิธีใน (1) โดยปกติให้มีการประชุมเดือนละ 1 ครั้ง ในกรณีจำเป็น คณะกรรมการจะงดการประชุม หรือจะจัดให้มีการประชุมพิเศษก็ได้

ส่วนการประชุมอบรมตามวิธีการใน (2) และ (3) ให้ดำเนินการตามสมควรแก่กรณีที่เกิดขึ้น
ข้อ 10 หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลอยู่ในความอำนวยการของคณะกรรมการอำนวยการและผู้อำนวยการ ตามลำดับดังนี้

(1) คณะกรรมการอำนวยการอบรมประชาชนประจำอำเภอ เรียกชื่อย่อว่า “คณะกรรมการ อ.ป.อ.” ประกอบด้วย

ก. กรรมการเจ้าหน้าที่โดยตำแหน่ง ได้แก่ เจ้าคณะอำเภอเจ้าสังกัดเป็นประธาน รองเจ้าคณะอำเภอเป็นรองประธาน และเจ้าคณะตำบลทุกตำบลในเขตอำเภอนั้นเป็นกรรมการ

ในกรณีที่ไม่มีรองเจ้าคณะอำเภอ ให้เจ้าคณะอำเภอเลือกเจ้าคณะตำบลในเขตนั้นเป็นรองประธานกรรมการ

ข. กรรมการที่ปรึกษา ได้แก่ นายอำเภอที่หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลนั้นตั้งอยู่ และเจ้าหน้าที่ประจำอำเภอนั้นมีจำนวนไม่ต่ำกว่าสามคน และไม่เกินห้าคน ตามที่นายอำเภอพิจารณาเลือกให้เข้าร่วมเป็นกรรมการที่ปรึกษา

(2) คณะกรรมการอำนวยการอบรมประชาชนประจำจังหวัด เรียกชื่อย่อว่า “คณะกรรมการ อ.ป.จ.” ประกอบด้วย

ก. กรรมการเจ้าหน้าที่โดยตำแหน่ง ได้แก่ เจ้าคณะจังหวัดเจ้าสังกัดเป็นประธาน รองเจ้าคณะจังหวัดเป็นรองประธาน และเจ้าคณะอำเภอทุกอำเภอในเขตจังหวัดนั้นเป็นกรรมการ

ในกรณีที่ไม่มีรองเจ้าคณะจังหวัด ให้เจ้าคณะจังหวัดเลือกเจ้าคณะอำเภอในเขตจังหวัดนั้นเป็นรองประธานกรรมการ

ข. กรรมการที่ปรึกษา ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัดในเขตที่หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลนั้นตั้งอยู่ และเจ้าหน้าที่ประจำจังหวัดนั้น มีจำนวนไม่ต่ำกว่าสามคน และไม่เกินห้าคน ตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาเลือกให้เข้าร่วมเป็นกรรมการที่ปรึกษา

(3) เจ้าคณะภาคเจ้าสังกัด เป็นผู้อำนวยการอบรมประชาชนประจำภาคโดยตำแหน่ง

(4) คณะกรรมการอบรมประชาชนกลาง เรียกชื่อย่อว่า “คณะกรรมการ อ.ป.ก.” ประกอบด้วยประธานและรองประธานกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิไม่เกินห้ารูป ตามที่มหาเถรสมาคมจะแต่งตั้งขึ้น กับเจ้าคณะใหญ่ทุกหนเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง นอกจากนี้มหาเถรสมาคมจะได้เชิญ

ผู้แทนกระทรวง ทบวง กรม ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของหน่วยอบรมตามที่เห็นสมควรเข้าร่วมเป็นกรรมการด้วย

ให้คณะกรรมการตาม (1) (2) และ (4) แต่งตั้งเลขานุการขึ้นรูปหนึ่งเพื่อทำหน้าที่การเลขานุการ ถ้าเป็นการสมควรจะแต่งตั้งผู้ช่วยเลขานุการอีกรูปหนึ่งหรือหลายรูปก็ได้

ข้อ 11 การประชุมคณะกรรมการตามความในข้อ 10 (1) และ (2) ต้องมีคณะกรรมการเจ้าหน้าที่มาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการเจ้าหน้าที่ทั้งหมด และต้องมีกรรมการที่ปรึกษามาประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งคน จึงเป็นองค์ประชุม

การลงมติข้อปรึกษาในที่ประชุมคณะกรรมการดังกล่าวในวรรคต้น ให้นำความในข้อ 7 วรรค 2 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การประชุมคณะกรรมการตามความในข้อนี้ ให้คณะกรรมการกำหนดตามควรแก่กรณี

ข้อ 12 การประชุมและการลงมติข้อปรึกษาในที่ประชุมคณะกรรมการ อ.ป.ก. ให้นำความในข้อ 7 วรรค 1 และ วรรค 2 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ 13 การพ้นจากตำแหน่งของกรรมการ อ.ป.ก. ซึ่งได้รับการแต่งตั้งตามความในข้อ 10 (4) ให้นำความในข้อ 6 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ 14 คณะกรรมการอำนวยการและผู้อำนวยการอบรมประชาชนตามความในข้อ 10 แต่ละชั้น มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(1) ควบคุมและส่งเสริมการอบรมประชาชนให้เป็นไปตามระเบียบมหาเถรสมาคมนี้

(2) แก้ไขข้อขัดข้องเกี่ยวกับกิจการในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลให้เป็นไปโดยชอบ

(3) ตรวจตราชี้แจง แนะนำเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกับหน่วยอบรมประจำตำบลให้ปฏิบัติหน้าที่โดยเรียบร้อย

ข้อ 15 ในอำเภอหนึ่ง เมื่อคณะกรรมการ อ.ป.อ. มีความประสงค์ขอตั้งหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลใด ณ วัดใด ให้รายงานเสนอขออนุมัติจากคณะกรรมการ อ.ป.จ. เมื่อได้รับอนุมัติให้ตั้งหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลนั้นและเปิดดำเนินการอบรมครั้งแรกแล้วให้หน่วยอบรมนั้นรายงานโดยลำดับจนถึงคณะกรรมการ อ.ป.ก.

หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลใด มีอาณาเขตกว้างขวาง หรือมีประชาชนเป็นจำนวนมาก เพื่อสะดวกแก่ประชาชนจะจัดให้มีการอบรมเพิ่มขึ้น ณ วัดใดวัดหนึ่ง หรือสถานที่แห่งใดแห่งหนึ่ง ในเขตตำบลนั้นตามที่คณะกรรมการ อ.ป.ต. เห็นสมควรก็ได้

ถ้าตำบลใดที่ไม่มีวัดตั้งอยู่ เมื่อกำนัน ประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ใหญ่บ้าน และกรรมการบริหารส่วนตำบล ในเขตตำบลนั้น ร้องขอต่อหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลใด คณะกรรมการ อ.ป.ต. จะจัดให้มีการอบรมเพิ่มขึ้น ณ ตำบลนั้นก็ได้

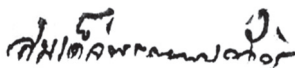
ในกรณีที่คณะกรรมการ อ.ป.ต. เห็นสมควรย้ายหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลจากวัดหนึ่ง ไปยังอีกวัดหนึ่งในตำบลเดียวกัน ให้รายงานเสนอผ่านคณะกรรมการ อ.ป.อ. จนถึงคณะกรรมการ อ.ป.จ. เมื่อได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการ อ.ป.จ. แล้ว จึงให้ย้ายได้ และให้คณะกรรมการ อ.ป.จ. รายงานโดยลำดับจนถึงคณะกรรมการ อ.ป.ก.

ในกรณีที่หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลล้มเลิกตามมติมหาเถรสมาคม บรรดาทรัพย์สินของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลนั้น ย่อมตกเป็นสมบัติของวัดที่หน่วยอบรมประชาชนนั้นตั้งอยู่

ข้อ 16 เงินและพัสดุของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลอาจได้รับจากผู้ศรัทธาบริจาค การดูแลรักษา การจัดการเงินและพัสดุของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลให้ดำเนินการตามวิธีปฏิบัติที่จะได้กำหนดขึ้น

ข้อ 17 ในตำบลใดที่ยังไม่ได้ตั้งหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลให้ดำเนินการตั้งหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลตามระเบียบมหาเถรสมาคมนี้ ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2546 เป็นต้นไป และให้ครบทุกตำบลภายในสิ้นปี 2529 เว้นแต่จะมีเหตุขัดข้อง ซึ่งยังไม่สามารถจะจัดตั้งภายในกำหนดดังกล่าวนี้ ให้คณะกรรมการอ.ป.อ. รายงานโดยลำดับจนถึงคณะกรรมการ อ.ป.ก.

ประกาศ ณ วันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2546

(สมเด็จพระญาณสังวร)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม

แบบฟอร์มที่ใช้

แบบขอจัดตั้ง หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล

เขียนที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

เรื่อง ขออนุญาตจัดตั้งหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล

กราบเรียน ประธานกรรมการอำนวยการอบรมประชาชน ประจำจังหวัด

ด้วยกระผม พระ..... ฉายา..... อายุ.....
 พรรษา..... เจ้าอาวาสวัด.....มีความประสงค์จะขอจัดตั้งหน่วย
 อบรมประชาชนประจำตำบลขึ้นที่วัด.....ซึ่งตั้งอยู่เลขที่
 หมู่ที่ ตำบล.....อำเภอ..... จังหวัด.....
 รหัสไปรษณีย์..... โทรศัพท์..... โทรสาร.....

มีรายการและหลักเกณฑ์ประกอบการพิจารณาดังนี้

๑. มีคณะกรรมการบริหารหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล ประกอบด้วย

๑. ประธานที่ปรึกษา คือ.....

๒. ที่ปรึกษา คือ.....

๓. ประธานกรรมการ คือ

๔. รองประธานกรรมการ คือ

๕. กรรมการฝ่ายบรรพชิต รูปที่ ๑ คือ.....

๖. กรรมการฝ่ายบรรพชิต รูปที่ ๒ คือ.....

๗. กรรมการฝ่ายบรรพชิต รูปที่ ๓ คือ.....

๘. กรรมการฝ่ายบรรพชิต รูปที่ ๔ คือ.....

๙. รองประธานกรรมการฝ่ายฆราวาส คือ.....

/ รายชื่อคณะกรรมการฝ่ายฆราวาส...

- ๒ -

รายชื่อคณะกรรมการฝ่ายฆราวาส โดยตำแหน่ง

๑. กรรมการ
๒. กรรมการ
๓. กรรมการ
๔. กรรมการ
๕. กรรมการ
๖. กรรมการ

รายชื่อคณะกรรมการฝ่ายฆราวาส โดยแต่งตั้ง

๑. กรรมการ
๒. กรรมการ
๓. กรรมการ
๔. กรรมการ
๕. กรรมการ
๖. กรรมการ
๗. กรรมการ
๘. กรรมการ
๙. กรรมการ
๑๐. กรรมการ
๑๑. กรรมการ
๑๒. กรรมการ
๑๓. กรรมการ
๑๔. กรรมการ
๑๕. กรรมการ

โดยมีเป็นเลขานุการหน่วย

/๒. มีที่ทำการหน่วยเป็นอาคาร...

-๓-

๒. มีที่ทำการหน่วยเป็นอาคาร..... ขนาด
กว้าง.....เมตร ยาว.....เมตร

๓. มีเจ้าหน้าที่ประจำเพื่อปฏิบัติงานตามภารกิจตามอำนาจหน้าที่ของหน่วย อ.ป.ต. ใน
ข้อ ๘ จำนวน.....คน

๔. มีประชาชนให้การสนับสนุน จำนวน คน (ดังรายชื่อแนบท้าย)

๕. มีเงินทุนดำเนินการข้างต้น จำนวน บาท (.....)

๖. ขอรับรองว่าเมื่อได้รับอนุญาตให้จัดตั้งหน่วย อ.ป.ต. แล้ว จะดำเนินการจัดกิจกรรม
ตามอำนาจหน้าที่และพันธกิจที่กำหนดไว้ในระเบียบมหาเถรสมาคมว่าด้วยการจัดตั้งหน่วยอบรม
ประชาชนประจำตำบล พ.ศ. ๒๕๔๖ ทุกประการ

จึงกราบเรียนมาเพื่อพิจารณาอนุญาตต่อไป

กราบเรียนมาด้วยความเคารพอย่างสูง

ลงชื่อ
(.....)

เจ้าอาวาส

ความเห็นของเจ้าคณะอำเภอ.....

.....

ลงชื่อ
(.....)

เจ้าคณะอำเภอ.....

ความเห็นของประธานคณะกรรมการอำนวยการอบรมประชาชนประจำจังหวัด

ในการจัดตั้งหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล.....

.....

ลงชื่อ
(.....)

ประธานคณะกรรมการอำนวยการอบรมประชาชนประจำจังหวัด

ตัวอย่างแบบแต่งตั้งคณะกรรมการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล

คำสั่งเจ้าคณะอำเภอ.....

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล

อาศัยอำนาจตามความข้อ ๕ แห่งระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการจัดตั้งหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล พ.ศ. ๒๕๔๖ เจ้าคณะอำเภอ
 จังหวัด จึงเห็นสมควรแต่งตั้งคณะกรรมการหน่วยอบรมประชาชนประจำ
 ตำบล ซึ่งตั้งอยู่ ณ วัด
 ซอย/ถนน..... บ้าน..... หมู่ที่
 ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....

๑. เจ้าคณะอำเภอ.....	ประธานที่ปรึกษา
๒. เจ้าคณะตำบล.....	ที่ปรึกษา
๓. เจ้าอาวาสวัด	ประธานกรรมการ
๔. เจ้าอาวาสวัดทุกวัดในตำบล	รองประธานกรรมการ
๕. นายกองค์การบริหารส่วนตำบล/กำนันในตำบล	รองประธานกรรมการ
๖. กรรมการบริหาร อบ.ต. ผู้ใหญ่บ้าน/แพทย์ประจำตำบล	กรรมการ
๗. ผู้แทนชุมชน/ครูโรงเรียนและผู้ทรงคุณวุฒิ (๕-๙ คน)	กรรมการ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ เดือน.....พ.ศ.....

เจ้าคณะอำเภอ.....

จังหวัด.....

ตัวอย่างแบบแต่งตั้งกรรมการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล

ที่...../.....

แต่งตั้ง

กรรมการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล

อาศัยอำนาจตามความข้อ ๕ แห่งระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการตั้งหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล พ.ศ. ๒๕๔๖

จึงแต่งตั้งให้ อายุ ปี
 อยู่บ้านเลขที่ หมู่ที่ ตำบล
 อำเภอ จังหวัด.....เป็นกรรมการหน่วยอบรม
 ประชาชนประจำตำบล

ขอให้เจริญด้วยจตุรพิธพรชัย คือ อายุ วรรณะ สุขะ พละ ตลอดกาลนานเทอญ นิตย์ เทอญฯ

แต่งตั้ง ณ วันที่เดือน พ.ศ.

.....

(.....)

ประธานหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล

แบบรายงานกิจกรรมหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล

ประจำปี.....

๑. วัด..... ตำบล.....

อำเภอ..... จังหวัด.....

อยู่ในเขตพื้นที่ ☐ ชุมชนพัฒนา ☐ ชนบททุรกันดาร ☐ ชายแดน

๒. ในปัจจุบัน หน่วย อ.ป.ต. แห่งนี้

☐ เปิดดำเนินการอยู่

☐ ย้ายไปดำเนินการที่ วัด..... ตำบล.....

☐ เลิกดำเนินการแล้ว

๓. คณะกรรมการหน่วย อ.ป.ต. ประกอบด้วย

กรรมการโดยตำแหน่ง จำนวน.....รูป/คน คือ

๑. ประธานกรรมการชื่อ.....

๒. รองประธานกรรมการ ฝ่ายบรรพชีต ชื่อ.....

๓. รองประธานกรรมการ ฝ่ายคฤหัสถ์ ชื่อ.....

ชื่อ.....

ชื่อ.....

๔. กรรมการ ชื่อ.....

ชื่อ.....

กรรมการโดยแต่งตั้ง จำนวน.....รูป/คน คือ

๑. ๒.

๓. ๔.

๕. ๖.

๗. ๘.

๙. ๑๐.

เลขานุการ ชื่อ..... ผู้ช่วยเลขานุการ ชื่อ.....

๔. ในแต่ละปี หน่วย อ.ป.ต. แห่งนี้มีการประชุมคณะกรรมการเพื่อวางแผนดำเนินการหรือไม่

☐ มี

☐ ไม่มี

๕. ในปัจจุบัน หน่วย อ.ป.ต. แห่งนี้ได้รับเงินอุดหนุนจากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติหรือไม่

☐ ได้ (จำนวน.....บาท)

☐ ไม่ได้

ถ้าได้ทำเนาไปใช้จ่ายเกี่ยวกับ

๑.

๒.

๖. กิจกรรมที่หน่วย อ.ป.ต. แห่งนี้จัดดำเนินงานอยู่

๖.๑ ศีลธรรมและวัฒนธรรม

☐ จัด (ให้บอกอย่างย่อๆ ว่าจัดอย่างไร) ☐ ไม่จัด เพราะ.....

.....

.....

.....

.....

๖.๒ สุขภาพอนามัย

☐ จัด (ให้บอกอย่างย่อๆ ว่าจัดอย่างไร) ☐ ไม่จัด เพราะ.....

.....

.....

.....

.....

๖.๓ สัมมาชีพ

☐ จัด (ให้บอกอย่างย่อๆ ว่าจัดอย่างไร) ☐ ไม่จัด เพราะ.....

.....

.....

.....

.....

๖.๔ สันทิสุข

☐ จัด (ให้บอกอย่างย่อๆ ว่าจัดอย่างไร) ☐ ไม่จัด เพราะ.....

.....

.....

.....

.....

๖.๕ ศึกษาสงเคราะห์

☐ จัด (ให้บอกอย่างย่อๆ ว่าจัดอย่างไร) ☐ ไม่จัด เพราะ.....

.....

.....

.....

.....

๖.๖ สาธารณสงเคราะห์

- ☐ จัด (ให้บอกอย่างย่อๆ ว่าจัดอย่างไร) ☐ ไม่จัด เพราะ.....
-
-

๖.๗ กตัญญูกตเวทิตาธรรม

จัด (ให้บอกอย่างย่อๆ ว่าจัดอย่างไร)

- ☐ จัด (ให้บอกอย่างย่อๆ ว่าจัดอย่างไร) ☐ ไม่จัด เพราะ.....
-
-

๖.๘ สามัคคีธรรม

- ☐ จัด (ให้บอกอย่างย่อๆ ว่าจัดอย่างไร) ☐ ไม่จัด เพราะ.....
-
-

๗. หน่วย อ.ป.ต. แห่งนี้ มีวิทยากรประจำหน่วยหรือไม่

- ☐ มี ☐ ไม่มี
- ถ้ามีโปรดระบุชื่อ ๑.
๒.
๓.

๘. หน่วย อ.ป.ต. แห่งนี้ มีอุปกรณ์ที่ใช้เป็นสื่อในการเผยแพร่ประเภทใดบ้าง

- ☐ เทปธรรมะ ☐ วี ดี โอ
- ☐ สไลด์ธรรมะ ☐ อื่นๆ โปรดระบุ

๙. ผลการจัดกิจกรรมทั้ง ๘ หัวข้อ โดยส่วนรวมมีผลเป็นอย่างไร

- ☐ ดีมาก ☐ ดี
- ☐ พอใช้ ☐ ต้องปรับปรุง

๑๐. การจัดกิจกรรมของหน่วย อ.ป.ต. ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงาน หรือส่วน ราชการที่เกี่ยวข้องอย่างไร

☐ ดีมาก

☐ น้อย

☐ ปานกลาง

☐ ไม่ได้รับความร่วมมือ

ถ้าได้รับความร่วมมือ ส่วนใหญ่เกี่ยวกับเรื่องใด

.....
.....

๑๑. การจัดกิจกรรมของหน่วย ได้รับความร่วมมือจากชาวบ้านอย่างไร

☐ ดีมาก

☐ น้อย

☐ ปานกลาง

☐ ไม่ได้รับความร่วมมือ

ถ้าได้รับความร่วมมือ ส่วนใหญ่เกี่ยวกับเรื่องใด

.....
.....

๑๒. อ.ป.จ. หรือ อ.ป.อ. ได้มาเยี่ยมเยียนให้ความช่วยเหลือ ให้ข้อคิดเห็นกับหน่วย

อ.ป.ต. แห่งนี้หรือไม่

☐ มา

☐ ไม่มา

ถ้ามา จำนวน.....ครั้ง/ปี

๑๓. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

เกี่ยวกับคณะกรรมการ

.....
.....
.....

เกี่ยวกับประชาชน

.....
.....
.....

เกี่ยวกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

.....
.....
.....

อื่นๆ

.....

.....

.....

๑๔. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงาน
อ.ป.ต. ให้มีประสิทธิภาพ

.....

.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้รายงาน

ลงชื่อ.....

(.....)

ประธาน อ.ป.ต.

๑๕. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของ อ.ป.อ.

.....

.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ประธาน อ.ป.อ.

๑๖. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของ อ.ป.จ.

.....

.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ประธาน อ.ป.จ.